

T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

SPOR EĞİTİMİ VEREN FAKÜLTELER VE YÜKSEKOKULLARDA
ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN BASKETBOLA KARŞI
TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Emre ALKAÇ

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KÜTAHYA

2017

T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

SPOR EĞİTİMİ VEREN FAKÜLTELER VE YÜKSEKOKULLARDA
ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN BASKETBOLA KARŞI
TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Emre ALKAÇ

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Mehmet DEMİREL

Kütahya

2017

ONAY SAYFASI

Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne:

Emre ALKAÇ'ın hazırladığı "Spor Eğitimi Veren Fakülteler ve Yüksekokullarda Öğrenim Gören Öğrencilerin Basketbola Karşı Tutumlarının Değerlendirilmesi" başlıklı Yüksek Lisans tez çalışması jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Programında Yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

(Tarih / / 2017)

İmzalar

Jüri Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Oğuzhan YÜKSEL

DPÜ BESYO Öğretim Üyesi

.....

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet DEMİREL

DPÜ BESYO Öğretim Üyesi

.....

Üye: Yrd. Doç. Dr. Sinan AKIN

SDÜ SBF Öğretim Üyesi

.....

ONAY:

Bu tez Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Muhammet DÖNMEZ

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Öncelikle yüksek lisans yapmamda ve bitirebilmemde tecrübeleriyle ve bilgileriyle koşulsuz destek olan, hocadan önce ağabeylik yapan, her konuda büyük titizlikle yardımcı olmaya çalışan, azmine ve deneyimlerine son derece güvendiğim ve her koşulda yardımlarını esirgemeyen değerli danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Mehmet DEMİREL'e ve bizi her koşulda ve rahatsızlığımızda çeken sevgili eşi Sayın Yrd. Doç. Dr. Duygu DEMİREL'e teşekkür ederim.

Anket çalışmalarımı tamamlamamda büyük titizlikle destek olan ve aynı zamanda eski antrenörlerim olan ve her zaman yardımcı olan, Sayın Okt. İlkey YAZARER ve Öğr. Gör. Koray ERDOĞDU'ya teşekkür ederim.

Ayrıca bu tezin hazırlanmasında, bilimsel düşünce disiplini içinde bilgi, tecrübe ve tavsiyelerini esirgemeyen, yaptığı araştırmalarıyla bizlere ışık tutan ve deneyimleriyle bize yol gösteren çok değerli Hocalarıma, teşekkürlerimi sunarım.

Anket uygulaması aşamasında sabırlı ve anlayışlı davranan sevgili öğrenci arkadaşlarımıza da teşekkür ederim.

Gerek anket çalışmalarında olsun, gerek fikir bilgi aşamasında olsun, çalışmamın tamamında bana destek ve yardımcı olan sevgili arkadaşlarım Canan ERTOĞAN, Kadir SARI ve Mehmet Akif ALAGÖZ'e teşekkür ederim.

Yine anket çalışmasında desteklerini esirgemeyen sevgili arkadaşım Arş. Gör. Gökhan UMUTLU'ya teşekkür ederim.

Eğitim ve öğretim ve hayatımın her alanında bana destek olup, yanımda olan nişanlım sevgili Neslişah KEMANECİ'ye teşekkür ederim.

Attığım her adımda, aldığım her kararda ve hayatımın her anında olduğu gibi, tez çalışmamda da desteklerini ve dualarını esirgemeyen, en az benim kadar stres olan, her zaman bana inanan ve desteklerini esirgemeyen ve her koşulda arkamda olan babam Mustafa Kemal ALKAÇ ve annem Semra ALKAÇ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

Alkaç, E. Spor Eğitimi Veren Fakülteler ve Yüksekokullarda Öğrenim Gören Öğrencilerin Basketbola Karşı Tutumlarının Değerlendirilmesi. Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya, 2017. Bu çalışmanın amacı, spor eğitimi veren fakülteler ve yüksekokullarda öğrenim gören öğrencilerin, çeşitli değişkenlere göre basketbola karşı tutumlarının değerlendirilmesidir. Aynı zamanda üniversiteler arası karşılaştırma yaparak, bu kurumlardaki öğrencilerin basketbol tutumlarını çeşitli boyutlarıyla ortaya koymaktır. Araştırmaya 2015-2016 eğitim öğretim yılında, Marmara, İç Anadolu, Akdeniz, Karadeniz ve Ege bölgelerinde Spor Eğitimi veren Fakülte ve Yüksekokullardan, Dumlupınar Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Mersin Üniversitesi ve Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nden uygun örnekleme metodu ile seçilen ve çalışmada gönüllü olarak yer alan 502 öğrenci katılmıştır. Veri toplama aracı araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ile Erman Öncü, Bülent Gürbüz ve H. Mehmet Tunçkol tarafından geliştirilen, 2006 yılında geçerliği ve güvenilirliği yapılan "Basketbol Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin dağılımlarıyla ilgili öncelikli olarak normallik testi olan Kolmogorow-Smirnov testi yapılmıştır ve verilerin non-parametrik yapıyı desteklediği ortaya çıkmıştır. Katılımcı öğrencilerin Basketbol Tutum Ölçeği alt boyutlarına ilişkin, üniversitelerine ve bölümlerine göre tutum düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını araştırmak için, $p= 0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal-Wallis testi, cinsiyetlerine göre ise Mann Whitney-U testi uygulandı. Yapılan analizlerin sonucunda meydana çıkan bulgular katılımcıların, cinsiyet, spor branşı yaş ve refah düzeyi durumlarına göre basketbol tutum düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu görünmezken, okudukları bölümler ve sınıflarına göre değer alt boyutunda, spor yapma durumlarına göre ise sadece eylem alt boyutunda anlamlı farklılıklar var olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, Spor Eğitimi, Tutum, Basketbol, Basketbol Tutumu

ABSTRACT

Alkaç, E. Assessment of Students' Attitudes At Sport Education Faculty And College Against Basketball. Dumlupınar University, Institute of Health Sciences, Department of Physical Education and Sport, Master Thesis, Kütahya, 2017. The aim of the study is to evaluate the basketball attitudes according to various variables of students in Sport Education Faculty And College. At the same time, it is indicated the basketball attitudes of the students in these institutions in various dimensions by making comparisons between universities. To this search, suitable sampling method 502 volunteer students joined from faculties and colleges of providing sport education in the Dumlupınar University, Kocaeli University, Anadolu University, Mersin University and Gaziosmanpaşa University in the 2015 - 2016 academic year. The "Basketball Attitude Scale" developed and validated by Erman Öncü, Bülent Gürbüz and H. Mehmet Tunçkol was used in the personal information form developed by these researchers. The Kolmogorov-Smirnov test, which is the normality test, was performed on the distributions of the data and it was revealed that the data support non-parametric construct. The subscales of Basketball Attitude Scale of participant students, in order to understand whether there is a significant difference between attitudes according to the universities and departments Kruskal-Wallis test were performed at $p = 0.05$ significance level and Mann Whitney-U test were performed according to gender. Findings revealed that participants had significant differences in basketball attitude level according to gender, sports branch and welfare level, while there were significant differences in value subscale according to the sections and classes they read and only in the action subscale according to sports situations.

Keywords: Student, Sports Education, Attitude, Basketball, Basketball Attitude

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	x
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Önemi	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Problem Durumu	3
1.3.1. Alt Problemler	4
1.4. Hipotezler	4
1.5. Varsayımlar	5
1.6. Sınırlılıklar.....	5
2. GENEL BİLGİLER.....	6
2.1. Eğitim	6
2.1.1. Eğitim Kavramı	6
2.1.2.Eğitim Türleri	7
2.2. Beden Eğitimi ve Spor.....	8
2.2.1.Spor Kavramı.....	8
2.3. Basketbol	10
2.3.1. Basketbol Tanımı ve Tarihçesi	10
2.3.1.1. Basketbolun Dünyadaki Gelişimi.....	12
2.3.1.1.1. Basketbol Dünya Kronolojisi	15
2.3.1.2. Basketbolun Türkiye Tarihçesi	16
2.3.1.2.1. Basketbol Türkiye Kronolojisi	21
2.3.1.3. Basketbol Oyun Kuralları.....	23
2.4. Tutum	30

2.4.1. Tutum Kavramı ve Ögeleri	30
2.4.1.1. Bilişsel Öge	31
2.4.1.2. Duygusal Öge	31
2.4.1.3. Davranışsal Öge	32
2.4.2. Tutumun Yapısı ve Oluşumu	32
2.4.3. Tutumun İşlevleri	34
3. GEREÇ VE YÖNTEM	35
3.1. Araştırmanın Modeli	35
3.2. Evren ve Örneklem	35
3.2.1. Çalışma Grubu	35
3.3. Protokol	36
3.4. Veri Toplama Araçları	37
3.4.1. Kişisel Bilgi Formu	37
3.4.2. Basketbol Tutum Ölçeği	37
3.5. İstatistik Yöntem	37
4. BULGULAR	39
4.1. Araştırma Grubunun Kişisel Bilgilerinin Dağılımı	39
4.2. Veri Toplama Aracının Örneklem Grubu İçin Güvenirlilik Sonuçları	40
4.3. Hipotez 1: Cinsiyet Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları	40
4.4. Hipotez 2: Spor Branşı Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları	40
4.5. Hipotez 3: Yaş Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları	41
4.6. Hipotez 4: Okudukları Bölüm Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları	42
4.7. Hipotez 5: Okudukları Sınıf Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları	42
4.8. Hipotez 6: Refah Düzeyi Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları	43
4.9. Hipotez 7: Spor Yapma Durumları Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları	44
5. TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER	46
5.1. Tartışma	46

5.1.1. Cinsiyet Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları.....	46
5.1.2. Spor Branşı Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları	46
5.1.3. Okudukları Bölüm Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları	47
5.1.4. Okudukları Sınıf Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları	47
5.1.5. Refah Düzeyi Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları	48
5.1.6. Spor Yapma Durumları Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları	48
5.1.7. Yaş Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları	48
5.2. Sonuç	49
5.3. Öneriler.....	50
KAYNAKÇA	52
EKLER.....	57
Ek 1: Bilimsel Çalışma İzni.....	57
Ek 2: Veri Formu.....	58
Ek 3: Basketbol Tutum Ölçeği	59
Ek 4: İstatistik Test Sonuçları.....	60

TABLolar DİZİNİ**Sayfa**

Tablo 3.1. Üniversiteler ve öğrenci sayıları	36
Tablo 4.1. Araştırma grubunun kişisel bilgilerinin dağılımı	39
Tablo 4.2. Veri toplama aracının örneklem grubu için güvenilirlik sonuçları	40
Tablo 4.3. Cinsiyet değişkenine bağlı basketbol tutum düzeyi puanları	40
Tablo 4.4. Spor branşı değişkenine bağlı basketbol tutum düzeyi puanları	41
Tablo 4.5. Yaş değişkenine bağlı basketbol tutum düzeyi puanları	41
Tablo 4.6. Okudukları bölüm değişkenine bağlı basketbol tutum düzeyi puanları...	42
Tablo 4.7. Okudukları sınıf değişkenine bağlı basketbol tutum düzeyi puanları	43
Tablo 4.8. Refah düzeyi değişkenine bağlı basketbol tutum düzeyi puanları	44
Tablo 4.9. Spor yapma durumları değişkenine bağlı basketbol tutum düzeyi puanları.....	45

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 2.1. Basketbol saha görseli	24
Şekil 2.2. Basketbol topu görseli	25
Şekil 2.3. Basketbol sahası sayı bölgeleri görseli	27
Şekil 2.4. Silindir prensibi görseli.....	29

SİMGELER VE KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
Cm	Santimetre
Doç	Doçent
Dr.	Doktor
FIBA	Uluslararası Basketbol Federasyonu
Gr	Gram
m	Metre
mm	Milimetre
N.B.A	National Basketball Association
Prof	Profesör
Y.M.C.A	Genç Hıristiyan Erkekler Birliği

1. GİRİŞ

Tutumlar, bireyin belli kişi, nesne ve olaylara karşı, sürekli olarak aynı şekilde tepki göstermesine neden olan öğrenilmiş eğilimlerdir. Tutumlar, bireyin belli olaylara karşı belli tepkiler göstermesini sağlarlar. Tutumlar, öğrenilmiş eğilimler oldukları için, yaşam boyunca kazanılan yeni bilgi ve deneyimlere göre değişiklik gösterirler (5).

Literatür incelendiğinde tutumla ilgili birçok tanıma rastlanmaktadır. Çoğu bilgi ve kaynağa bakıldığında 19. yüzyılda incelenmeye başlamış olduğunu görmekteyiz. Tutum; Latince “harekete hazır” anlamından gelmektedir.

Bu tanımlardan yaygın olarak kullanılan Smith’in (1968) “tutum; bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir”(54).

Genel olarak tutum, bireyin çevresindeki herhangi bir konuya (canlı ya da cansız) karşı sahip olduğu bir tepki ön eğilimini ifade etmektedir. Tutumun konusu, bir ağaç ya da bir başka birey veya bireyler grubu olabileceği gibi, herhangi bir soyut kavramda olabilir (6).

İnsanoğlu, yaradılışından bu yana yuvarlanan cisimlere dokunmaktan ve vurmaktan büyük zevk almıştır. Dolayısıyla, insanların en çok ilgisini çeken oyun aracı da top olmuştur. Küre şeklindeki cisimler, ilk çağlardan bu yana hemen her tür oyunda topun yerini tutmuş, insana topla oynama zevkini ve heyecanını aşılamıştır. Hemen her kesimden insanın ilgi gösterdiği top, yirmiye yakın spor dalının oyun aracı olmuştur (41).

Günümüze baktığımızda bu oyunlardan ilgiye göre 2. sırayı alan ve dünyanın dört bir yanına ulaşan milyonlara hitap eden basketbol, Amerika’nın Springfield Eyaletinde Training School’da (YMCA) beden eğitimi öğretmenliği yapan Dr. James Naismith tarafından Aralık 1891 yılında keşfedilmiştir. (36)Basketbol ’un anavatanı Amerika, babası ise hayatının 39 yılını Amerika’da spor öğretmeni olarak geçiren ve aslen Kanadalı olan, Dr. James Naismith’dir (12).

Atlet ve beyzbolcuların kış antrenmanlarını süslemek ve daha iyi antrenman yaptırabilmek için geliştirilen basketbol oyunundaki amaç, tahtadan yapılmış olan

çeberden topun geçirilmesidir.(22) James Naismith'in basketbolu Mayas kabilesinin tlahiotenie isimli oyunundan esinlendiği düşünölen bu oyunda asıl hedefini sepetler oluşturduğundan Dr. Naismith tarafından bu oyuna sepet topu anlamına gelen basket ball adı verilmiştir (36).

Günümüzün profesyonel basketbolu ise 12'şer kişilik iki takım arasında, belirli bir alan içerisinde, aktif 5 yedek yedi oyuncu ile; Amerika da 12'şer dakikalık, Avrupa ve diğer ülke basketbollarında 10'ar dakikalık 4 periyot şeklinde oynan iki potaya sahip ve rakip takımın potasındaki çemberden topu daha çok geçirerek sayı alanın kazandığı bir oyundur.

Ölkemizde ise oynanmaya başlaması ile ilgili olarak iki iddia mevcuttur. Bir kesim kaynaklara göre ilk olarak 1898 senesinde oynanmaya başlamasıdır; diğer çoğunlukta olan birçok kaynağa göre ise 1904 senesinde İstanbul da Robert Kolejin de oynanmaya başladığı kabul edilmektedir.

1911 senesinde Ahmet Robenson tarafından kâğıt sepetler ile yapılan deneme herkesin sakatlanmasıyla başarısız sonuçlansa da, günümüzde basketbol popülerlik seviyesinde tüm Türkiye ye hitap eden, istenme ve izlenme oranlarında futbola eşdeğer bir seviyeye ulaşmıştır. İlginin artmasıyla daha fazla kişi basketbolu öğrenmiş öğrendikçe de sevgi artmıştır. Bu da basketbol gelişimi ve bu spora karşı oluşan ve gelişen tutumları, davranışları araştırma ihtiyacı doğurmuştur.

Bu araştırmada geleceğin spor adamları olarak kabul edilen, sporu kendilerine iş edinmiş ve spor tutumları ve karakterleri oluşmuş beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin basketbol sporuna karşı var olan tutumları değerlendirilmiştir.

1.1. Araştırmanın Önemi

Tutum, bireyin dünyasındaki iç ve dış olaylara, nesnelere karşı tecrübeleri ve geçmişte yaşadıkları sonucu kazandığı, duygu, düşünce ve davranışlarının olumlu ya da olumsuz olmasına yön veren bir bakış açısidir. Tutum araştırmalarına bakıldığında politika, din, dil, savaş, ırk ayrımı vb. gibi sosyal psikoloji konularının en çok araştırma konuları olduğu görölmektedir. Fakat insanları birleştirmek, sosyal ve işlevsel gelişimlerini tamamlamalarını sağlamak, kültürel kazanımları oluşturmak ve insanların geleceklerine yön vermek konusunda spor çok önemli bir konumdadır.

Buna yön verecek olan kişilerse spor adamları, spor eğiticileri, spor yöneticileri ve spor yatırımcıları vb. spora hizmet eden tüm birim ve kuruluşlardır.

Bu bakış açısında sporunda kültürel, toplumsal birleştirmeye ve toplumsal gelişime önemli sayılabilecek düzeyde katkısı olduğu, ayrıca geleceğin sağlık unsurlarını içerdiği kabul edilebilir olduğu görülmektedir. Bu birleştirici ve geliştirici bir olaya karşı bireylerin tutumu önem arz etmektedir. Bir tutum göstererek spor eğitimi almayı seçmiş, spor eğitimi veren spor yüksekokulu öğrencilerinin dünya genelinde popülerlikte ve izlenme çokluğunda 2. Sırada yer alan basketbol sporuna karşı var olan tutumlarının değerlendirilmesi, spor ve spora karşı olan tutumları geliştirmede gelecekle ilgili önemli bilgi sağlamaktır. Araştırmamızın diğer bir önemi ise basketbol üzerine yapılacak tutum araştırmalarına ve geliştirme çabalarına kaynaklık edecek olmasıdır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Yükseköğretim kurumları, bireylerin ve toplumların yaşamsal hedeflerinin oluşmasında, gelişmesinde ve toplumların geleceklerini oluşturmada önemli rol almaktadır. Bu kurumlarda eğitim gören bireylerin, olumlu veya olumsuz hayata ve olaylara karşı bir bakış açıları(tutumları), çevresel faktörler ve tecrübeleri ile oluşmuş veya oluşmaya başlamıştır.

Bu araştırmamızdaki amaç farklı bölgelerdeki spor eğitimi veren yüksekokullardaki bireylerin basketbola karşı tutumlarını değerlendirerek, bu popüler spora karşı ülkemizdeki tutumların ne doğrultuda olduğunu görüp, basketbolun geliştirilmesine yardımcı olmak ve basketbola ilişkin tutumlarını bu branşla ilgili olarak ölçmektir.

1.3. Problem Durumu

Sporun geliştirilmesinde bireylerin spora karşı gösterdikleri tutumların durumlarının bilinmesi önemli bir etkidir ve bireylerin gelecekteki tutumlarının oluşmasında önemli bir etken oluşturacak, geleceğin spor adamları kabul edilebilecek spor yüksekokulu öğrencilerinin popülerlikte üst sırada olan basketbol sporuna karşı önce kendi tutumlarının ne olduğunu bilmek daha önemli bir etken olduğu düşünülmektedir.

Bu kurumlarda okuyan öğrencilerin basketbol sporuna karşı farklı okullar ve bölgelere göre tutumlarının ne olduğunu bilmek, bu spor için yapılan araştırmalara önemli katkı sağlamak ve gelecekle ilgili neler yapılabileceği düşüncesi hakkında önemli fikirler vermektedir. Bu doğrultuda problem cümlemiz; beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin basketbol sporuna karşı tutumlarının değerlendirilmesidir.

1.3.1. Alt Problemler

1. *Cinsiyet* değişkenine bağlı *Basketbol Tutum Düzeyi Puanları* arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. *Spor branşı* değişkenine bağlı *Basketbol Tutum Düzeyi Puanları* arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. *Okudukları bölüm* değişkenine bağlı *Basketbol Tutum Düzeyi Puanları* arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. *Okudukları sınıf* değişkenine bağlı *Basketbol Tutum Düzeyi Puanları* arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. *Refah düzeyi* değişkenine bağlı *Basketbol Tutum Düzeyi Puanları* arasında anlamlı bir fark var mıdır?
6. *Spor yapma durumları* değişkenine bağlı *Basketbol Tutum Düzeyi Puanları* arasında anlamlı bir fark var mıdır?
7. *Yaş* değişkenine bağlı *Basketbol Tutum Düzeyi Puanları* arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.4. Hipotezler

Araştırmada şu hipotezler kurulmuştur:

1. *Cinsiyet* değişkenine bağlı *Basketbol Tutum Düzeyi Puanları* arasında anlamlı bir fark yoktur.
2. *Spor branşı* değişkenine bağlı *Basketbol Tutum Düzeyi Puanları* arasında anlamlı bir fark yoktur.
3. *Okudukları bölüm* değişkenine bağlı *Basketbol Tutum Düzeyi Puanları* arasında anlamlı bir fark yoktur.
4. *Okudukları sınıf* değişkenine bağlı *Basketbol Tutum Düzeyi Puanları* arasında anlamlı bir fark yoktur.

5. *Refah düzeyi* değişkenine bağlı *Basketbol Tutum Düzeyi Puanları* arasında anlamlı bir fark yoktur.
6. *Spor yapma durumları* değişkenine bağlı *Basketbol Tutum Düzeyi Puanları* arasında anlamlı bir fark yoktur
7. *Yaş* değişkenine bağlı *Basketbol Tutum Düzeyi Puanları* arasında anlamlı bir fark yoktur.

1.5. Varsayımlar

Çalışmada katılımcıların evreni temsil edici nitelikte olduğu varsayılmıştır.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerin anket sorularını anlayarak ve doğru olarak yanıtladıkları varsayılmıştır.

Araştırmada kullanılan yöntem ve tekniklerin araştırmaya uygun olduğu kabul edilmiştir.

Uygulanan istatistik yöntemlerinin değerlendirmelerinin geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

2015-2016 Eğitim-Öğretim Akademik yılı ile sınırlıdır

Spor eğitimi veren Fakülte ve Yüksekokullar ile sınırlıdır

Marmara Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi, Akdeniz Bölgesi, Karadeniz ve Ege bölgelerinde spor eğitimi veren fakülte ve yüksekokullar ile sınırlıdır

Dumlupınar Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi ve Akdeniz Üniversitesinden öğrenim gören öğrenciler ile sınırlıdır.

Spor eğitimi veren Fakülte ve Yüksekokullardaki 502 üniversite öğrencisi ile sınırlandırılmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Eğitim

2.1.1. Eğitim Kavramı

Eğitim kavramının, değişmez bir gerçek olarak görmek olanaksız olduğu için tatmin edici, net bir tanımı olmamakla beraber birçok tanımına rastlanmaktadır. “Eğitim bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme oluşturma sürecidir” (1). Eğitim insanoğlunun varoluşundan başlayıp ölümüne kadar süren bir süreçtir.

Okullar, eğitim sürecinde en önemli bölümü oluştururlar, fakat eğitim sadece okullarda gerçekleşmez (19). Eğitim ailede başlar, sokakta, okulda, işyerinde sürer. Dernekler, kitle iletişim araçları, siyasi partiler ve diğer kurumlar bu eğitim süreci içerisinde yer alırlar. Okul dışında da gençleri ve yetişkinleri bir mesleğe hazırlamak ve onların yaşama uyumlarını kolaylaştırmak için açılmış kısa süreli eğitim veren kurumlar vardır (1).

Eğitim kavramı birçok farklı eğitimci tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bunlardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Ertürk'e göre, eğitim bireye istendik davranışlar kazandıran bir süreçtir (49).

Gökalp'e göre eğitim; Bir cemiyette yetişmiş henüz yetişmeye başlayan nesle fikirlerini ve hislerini vermesidir (16).

Fidan'a göre “eğitim, insanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir.” Bu süreçten geçen insanın kişiliği farklılaşır. Bu farklılaşma eğitim sürecinde kazanılan bilgi, beceri tutum ve değerler yoluyla gerçekleşir. En geniş anlamı ile eğitim toplumdaki “kültürleme” sürecinin bir parçasıdır. Toplum, bireyleri kendi kültürünün isten ve beklentilerine uyacak şekilde etkilemesi ve değiştirmesine “kültürleme” denir. Kültürlemenin amaçlı olarak yapılan kısmı eğitimidir. Bu nedenle eğitim “kasıtlı kültürleme süreci” olarak da tanımlanır (20).

Akyüz'e göre “kişinin zihni, bedeni, duygusal, toplumsal yeteneklerinin, davranışlarının en uygun şekilde ya da istenilen bir doğrultuda gerçekleştirilmesi, ona bir takım amaçlara dönük yeni yetenekler, davranışlar, bilgiler kazandırılması yolundaki alışmaların tümüdür” (2).

Farabi'ye göre ise "eğitim, milletlerde ahlaki erdemleri ve iş sanatlarını var etme yöntemidir"(3).

Dodurgalı'ya göre eğitim, "insanın gerek kabiliyetleri, gerekse sosyal uyumu itibarı ile elde edebileceği son noktaya kadar belli bir program içinde her gün bir önceki günden daha ileri noktaya ulaşması ve böylece belirli aşamalar kaydetmesi suretiyle bir halden diğer hale geçme çabasıdır" (32).

Eğitim kavramının tanımlarını incelediğimizde, kavramın çok değişik şekillerde tanımlandığını görmekteyiz. Bu farklılıklar büyük oranda eğitim kavramının soyut bir kavram olması, kapsamının çok geniş olması, dinamik bir süreci içermesi ve çok farklı teorik temellere dayanmasından kaynaklanmaktadır. Aralarında önemli farklılıklar olmasına rağmen bu tanımların ortak yönü; eğitimin bireyin bilgi, beceri, tutum ve davranışlarında değişiklik meydana getirme süreci olarak ele alınmasıdır. O halde eğitimi genel anlamda tanımlamak gerekirse eğitim, bireye davranış kazandırma sürecidir (38).

2.1.2. Eğitim Türleri

Eğitim türleri ikiye ayrılır. Bu eğitim türleri formal ve informal eğitimidir. Formal eğitim ise kendi içinde ikiye ayrılır örgün ve yaygın eğitim olarak.

İnformal eğitim, uzman kişiler tarafından gerçekleştirilmeyen, belli bir amaç ve plan dahilinde olmayan, kişinin yaşantısının içerisinde, kendi doğal ortamında zamanla kendiliğinden gerçekleşen, olumlu yanları ile olumsuz yanları da olabilen ve eğitim gerçekleşirken belli bir mekan ve kurum olmadan kazanılan kültürlenme sürecidir (15).

Formal olmayan eğitim sürecinde gözlem ve taklit iki önemli öğrenme yoludur. İnsanoğlundaki bir arada hayatlarını sürdürme içgüdüğü onları yaşadıkları toplumun kendilerinden beklediği ve istediği davranışları öğrenmeye yönlendirir. Çok ve aynı zamanda ilkel olan çok fazla dışa açılmayan toplumlarda eğitim tamamen informal eğitim yoluyla gerçekleştirilir. Köylerde yaşayanların tarım yapabilme ve tarımı iyi bilme becerileri, çocukluğundan başlayarak günlük yaşamı içerisinde sürekli tarım yapılan ortamda bulunarak büyüklerini gözleyerek, taklit ederek, bazen yaparak ve tarımı yaşayarak öğrenirler. Öğretmenler sadece kendi branş derslerini öğrencilerine öğrettiklerini sanıyor olsalar da, fizik, matematik,

kimya v.b gibi derslerle birlikte kendi yaşam görüşlerini, tarzlarını, davranışlarını ve kültürlerini de öğrencilere geçirebilirler. Doğru ve yararlı alışkanlıklarla birlikte zararlı ve yanlış alışkanlıklar da İnfomal eğitim sürecinde edinilir (19).

Formal eğitim amaca bağlılığından dolayı önceden düşünülmüş program çerçevesinde planlı olarak yapılmasının yanı sıra kazanılacak hedefler önceden belirlenerek öğretim yoluyla gerçekleşir. Süreç eğitici, öğretmen yada uygulayıcı tarafından planlanır, uygulanır ve izlenir. Süreç programın başlangıcından sonuna kadar spesifik bir muhit içinde denetimli olarak yürütülür. Sürecin belli evrelerinde ve sonunda değerlendirme işlemi yer alır. Türkiye’de bulunan eğitim sistemine göre okullardaki eğitim formaldır. Eğitim dışında yani okul dışı etkinlikler kapsamında asıl amaç, öğrencinin meslek ilerlemesi, yenilikleri öğrenmesidir. Bu amaç kapsamında halk eğitim merkezlerinde açılan kurslar bir formal eğitim örneği olarak karşımıza çıkmaktadır (20).

Formal eğitimi kendi içinde örgün ve yaygın eğitim olarak iki çeşide ayırabiliriz.

Örgün eğitim okul ve okul niteliği taşıyan yerlerde, mesleğin özel ve genel olarak niteliklerini öğrenmek, uygulayacağı meslekte gelişimini sağlamak, yeni bilgilere açık olmak ve ayak uydurmak amacıyla kişinin mesleğe başlamadan önce uygulandığı kanunlara göre tertiplenen eğitimidir (1).

Yaygın eğitim, örgün eğitim süreci yarım kalmış veya değişken sebeplerle örgün eğitim imkanlarından hiç yararlanamamış, örgün öğretimine devam eden ya da tamamlamış kişilere kendilerini geliştirmek isteyip ilgi duydukları alanlarda verilen eğitimidir. Hizmet içi eğitim kursları ve Halk Eğitim Merkezlerinde açılan çeşitli kurslarla verilen eğitim yaygın eğitim kapsamındadır (15).

2.2. Beden Eğitimi ve Spor

2.2.1.Spor Kavramı

Spor sözcüğünün kökeni, Latince, “Desportare ve İsportus “(eğlenmek, hoşça vakit geçirmek, oyalanmak) kelimelerinden gelmektedir. XI. Yüzyılda Fransızcadan İngilizceye geçmiş ve “Sport” (eğlenme, zaman öldürme, hobi, oyalanma) biçiminde kullanılmıştır (46).

Türkçe de ise spor, “idman” kelimesinde anlamını bulmuştur. Bu kelime, ilk zamanlarda bireysel veya toplu olarak yapılabilen bedensel faaliyetleri ifade eden spor kavramını karşılamış olsa da günümüzde antrenman kelimesiyle eş bir anlamı içermektedir. Diğer bir ifadeyle, idman kelimesi içerik olarak anlam değişikliğine uğrayarak “alıştırma” anlamını kazanmış, spor kelimesi Türkçe’de de tüm dünyada kullanıldığı gibi kullanılmaya başlanmıştır(53).

Türk dil kurumu sözlük açıklamasına göre ise spor; bedeni veya zihni geliştirmek amacıyla kişisel veya toplu olarak gerçekleştirilen, bazı kurallara göre uygulanan hareketlerin tümü olarak geçmektedir (23).

Sporun tarihi, insanoğlunun zorlu tabiat şartlarıyla tanışarak tabiata egemen olmaya çalışması, yaşamını sürdürebilmek için vücutlarını ve kaslarını geliştirmesiyle başlar. Hayatta kalma, yeme, içme, barınma ve giyinme gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak için tabiat şartları ve diğer canlılarla olan mücadelesinde daha güçlü, daha çevik, daha hızlı olması gereken insanoğlunun çabaları itme, çekme, tırmanma, atma, atlama, koşma hareketlerini ortaya çıkarmıştır. Kendiliğinden ortaya çıkan bu hareketler, zaman içerisinde değişen amaçlara ve bazı kuralları ile günümüzde spor olarak bilinen hareketler bütünüdür temelini oluşturmuştur (38).

Spor, insanın fiziksel ve zihinsel etkinliğine hizmet eden, oyuna ve performansa yönelik bir unsur olmakla birlikte, beden eğitimi, eğlenceyi, kurallara bağlı yarışmaları içeren oldukça geniş kapsamlı bir kavramdır. Spor, özel koordinatif ve kondisyonel yeteneklerin geliştirilmesine yönelik motorsal aktiviteleri, hedefe yönelik olarak motorsal eylemleri, belirli normları ve organizasyon yapıları olan eylemlerin sportif aktivitelerle desteklenmesini, motorsal aktivitelerle sanatsal öğelerin geliştirilmesini içerir (43).

Spor konusunda yaptıklarıyla tanıdığımız Prof. D. Kurthan Fişek’e göre spor, boş zamanları değerlendirme aracı veya can sıkıntısını gidererek mutlu olma sanatı anlamına gelmektedir. Fişek “Desportare, Disport sözcüklerinden türetilen “spor” kavramını en kestirme sözlük tanımı ile oyun, oyalanma, eğlence ve işten uzaklaşma” olarak açıklamıştır (14).

Genel olarak baktığımızda spor, fiziksel eğitim, eğlence, sosyalleşme, yarışmak, statü, kendini geliştirmek, kendini gerçekleştirmek, ruhunu rahatlatmak, işten uzaklaşmak, statü kazanmak gibi, toplu veya topsuz, yer gözetmeksizin yapılabilen bir rekreatif faaliyettir. Spor yapan sporcular ise meslek yada rekreatif faaliyet olarak yapma amacına göre amatör, yarı profesyonel, profesyonel olarak ayrılırlar.

2.3. Basketbol

2.3.1. Basketbol Tanımı ve Tarihçesi

Basketbol, sınırlı bir alan içerisinde 5'er kişilik iki takım halinde oynanan, topun sepetten geçmesiyle sayı kazanılan ve en çok sayıyı atan takımın maçı kazandığı bir oyundur. Her takım karşı alandaki rakip takımın koruduğu sepetten (çemberden) topu kurallar çerçevesinde geçirmeye çalışır(36).

1891-1892 kışında Springfield Koleji'nde bulunan bir spor salonunda, huzursuz bir öğrenci grubu vardı(26).Massachusetts'te 1891 kışı açık hava oyunları için çok soğuktu.(24). Genç erkekler salonda olmalı ve futbol sezonu bittikten sonra vücutlarındaki enerjiyi atmaları için, kapalı salon etkinliklerine katılmaları gerekiyordu. Jimnastik, vücut estetiği ve aparat çalışmaları gibi aktiviteler öneriliyor fakat yaz aylarında oynadıkları, daha heyecanlı, Amerikan futbolu ve beyzbol gibi etkinliklerin yanında çok soluk önerilerdi. Bu sınıfın öğretmenliğini yapan 31 yaşındaki James Naismith sorunun kullandıkları sistemde olduğunun farkında, yeni bir şeyler üretmeleri gerektiğini düşünmekteydi (26).

Baş öğretmen Luther Gulick, Naismith'i ve birlikte çalıştığı kursiyerlerine yeni kapalı alan oyunu geliştirmek için görevlendirdi. Gulick, kursiyerlere yeni oyunlarını hazırlamaları ve sunmaları için 2 hafta süre verdi (24). Beden eğitimi öğretmeni Dr. James Naismith, öğrencileri için kapalı alanda oynayabilecekleri bir oyun bulmaya karar verdi(33).Naismith'in tasarladığı yeni oyun, diğer eğitimcilerin önerileriyle Gulic'in ilgisini çekti. Ve Naismith'in planını seçip bazı kurallar geliştirmesine yardım etti. İlk kabul edilen kurallar: elle topa sahip olma (top sürme), (2) mücadele ya da kaba vücut teması yok, oyuncuların kafalarının üstünde yatay bir sayı yapabilecekleri bir hedef olası ve herhangi oyuncu istediği yerden sayı yapabilme özgürlüğü vardır (24). Yeni oyun, bir futbol topu ile oynandı. Ancak

tekleme yasak olduğu için oyuncular atmak, yakalamak ve atlamak zorundaydılar(33). Oyuncular, Dr. Naismith'in, spor salonunun balkonuna astırdığı ve yerden yüksekliği 10 metre olan bir şeftali sepetine topu atarak puan aldılar. Ve basketbol ilk kez oynanmış oldu (33).

Daha sonra Dr. James Naismith' in hayalinde yaşattığı bu oyunu son şeklini vermek üzere kendi öğrencileri üzerinde denemiş ve esaslarını 13 ana maddenin içinde topladığı bu oyunu 20 Ocak 1892'de ilk defa oynatmıştır (45).

13 ana maddesinden bazıları şunlardır;

- Top istenilen bir yere her iki elle veya tek elle atılabilir,
- Top sektirirken yumruk kullanılamaz,
- Top ile koşulamaz ve oyuncu topu yakaladığı yerden atmak zorundadır. Oyuncu topu koşarken yakalarsa, hareketine topla birlikte devam edebilir.
- Takımlar minimum 5 en fazla 9 kişi olabilir ve 7 kişilik takımlar ile oynanır.
- Oyunda yapılan her sayı 3, serbest atışlar ise 2 sayı ile değerlendirilir
- Oyun 20'şer dakikadan oluşan 3 devreden oluşur (12).

Basketbol Amerika'nın Springfield Eyaletinde Training School'da (YMCA) beden eğitimi öğretmenliği yapan Dr. James Naismith tarafından Aralık 1891 yılında keşfedilmiştir (36). Atlet ve beyzbolcuların kış antrenmanlarını süslemek ve daha iyi antrenman yaptırabilmek için geliştirilen basketbol oyunundaki amaç, tahtadan yapılmış olan çeberden topun geçirilmesidir(22). James Naismith'in basketbolu Mayas kabilesinin tlahiotenie isimli oyunundan esinlendiği düşünülen bu oyunda asıl hedefini sepetler oluşturduğundan Dr. Naismith tarafından bu oyuna sepet topu anlamına gelen basket ball adı verilmiştir (36).

Christoph Colombe Amerika'yı keşfetmeden, Güney Amerika da yerleşik olan Kızılderili Mayas adlı kabilenin başlıca bir spor oyunu eğlencesi olan Tlahiotenie'nin basketbola yakından benzerlik gösteren bir oyun olduğu bilinir. Fakat Mayas Kabilesinden günümüze gelen kalıntı ve izlerden, tlahiotenie oyunu sahalarının bugün ki basketbol sahalarından 5 kat daha büyük olduğu anlaşılmaktadır. Bu alanların iki tarafından yükselen duvarlar üzerinde ve yerden dört metre yükseklikte yine mermerden elli santim çapında çemberlerin olması bugün ki basketbol ile benzerliğini ortaya koymaktadır. Bu alanlarda kullanılan

mermer çemberlere bakıldığında topun üstten değil yandan geçirildiği gerçeğini ortaya koymaktadır. Ayrıca günümüze gelen kalınlardan anlaşıldığı üzere kullanılan topun sert tahta veya taştan yapılmış olduğunu ortaya koymaktadır (51).

Basketbol günümüzde 5'er kişilik iki takım ile oynanır. Takımlar sahaya 12 kişilik kadro ile çıkar ve 7 kişi yedek oyuncu olur. Bir basketbol karşılaşması 10'ar dakikalık 4 çeyrek üzerinden oynanır. 2. Çeyrekten sonra ise devre arası yapılır. Çeyrek araları dinlenme 2 dakika devre arası dinlenme ise 15 dakikadır. Sahadaki oyuncular rakip takımın koruduğu çemberinden topu geçirmek için mücadele ederler. Topun çemberden geçmesi ile sayı yapılmış olur ve en çok sayı yapan takım galip gelir. Basketbol sahasında çizili olan 3 sayı çizgisinin dışından atılan sayılar 3, içerisinden atılanlar ise 2 sayı olarak değerlendirilir. Atışa giden faul yapıldığında veya rakip takımın faul sayısı dolduğunda yapılan fauller, serbest atış ile cezalandırılır. Her atılan serbest atış ise 1 sayı değeri görür. Oyuncu topu çembere atabilir ya da içine bırakabilir. Rakip oyuncu temas etmeden, faul yapmadan bunu engellemeye çalışır. Her oyuncunun 5 faul hakkı vardır. 5 faulü dolduran oyuncu ise oyun sonuna kadar bir daha oyuna dahil olamaz. Takımların hücum süreleri 24 saniye ile sınırlıdır. 24 saniye içinde topu rakip takımın çemberine atamayan veya temas ettiremeyen takımın hücum hakkı biter ve top rakibe geçer. Hücum oyuncusu 8 saniye içinde kendi sahasını geçip rakip sahaya topu ulaştırmak zorundadır. Oyuncular hem rakip hem süre ile mücadele ederler. Buda basketbolu hareketli bir oyun haline getirmektedir ve sürekli heyecanı canlı tutmaktadır.

Basketbol, benimsenmeye başlandığı ilk zamanlardan beri incelenirse, dünya üzerinde hızlı ve olumlu bir gelişim süreci içerisinde olduğunu görürüz. Bu gelişimin kendine özgü hızı, günümüzde hızlanarak artmaktadır. Son değerler dikkate alındığında, 130'dan fazla ulusal federasyonu, 60 milyonun üstündeki uygulayıcısı ve sayılamayacak seyircisi bize basketbolun, çağdaş sporlar düzeyindeki yeri ve kanıtı hakkında bilgi vermektedir (44).

2.3.1.1. Basketbolun Dünyadaki Gelişimi

1891'de Massachusetts'de beden eğitimi öğretmeni James A.Naismith, bir salonun karşılıklı iki duvarına sepet asarak yeni bir oyun oynatmaya başlamıştır.

Başlangıçta dokuzar kişilik iki takımla oynanan basketbol kısa sürede ilgi görmüş ve hızla yayılmıştır (37).

1891’de televizyon yada radyolar olmadığı için insanlar basketbolu görerek, izleyerek ya da oynayarak öğrendiler. Basketbol oynayan erkek oyuncular basketbolu başkalarına anlattılar ve öğrettiler. İlk kadın basketbol oyunu ise 1892’de Springfield’de, YMCA’da gerçekleşti. Smith basketbolu icat etmişti. Ve bu yeni oyunun adı hızla yayıldı. Ülke çapındaki okullarda ve YMCA’nın bulunduğu bölgede öğretmenler, öğrencilere basketbol oyununu öğrettiler. 1895 yılında ABD genelinde herkes basketbol oynamaya başlamıştı (33).

İlk seyircili maç ise 11 Mart 1892 tarihinde aynı salonda 200 seyirci önünde oynanmış ve 5-1 sonuçlanmıştır. Basketbol daha bir yaşını bile doldurmadan Avrupa kıtasına da ulaşmış ve 1893’te Paris’te bir jimnastik salonunda ilk kez denemek için oynanmıştı. (22) Günümüzde hala Paris’in Treviso Sokağı’ndaki eski bir jimnastik salonun kapısında, “Avrupa’da ilk basketbol oyunu 1893 yılında burada oynanmıştır” yazısının asılı olduğu bir levha bulunmaktadır (51). Fakat çok fazla talep görmediğinden bu girişim havada kalmıştır. Sonrasında Sonraki Birinci Dünya Savaşı için gelen Amerikalı askerlerin etkisi olmuş ve bu sayede hızlı bir şekilde yayılmıştır.

Amerika 1897 yılında, basketbol adına ilk milli turnuvayı organize ederek basketbol adına önemli bir adım atmış ve bu hareket ile ülkede basketbol sporunun daha fazla ve hızlanarak yayılmasında önemli bir rol oynamıştır (51).

1904 yılında Amerika’da yapılan St Louis Olimpiyat Oyunları’na uzak olması nedeniyle çok fazla katılım olmamasına rağmen basketbolun şöhreti yayılmış Uzak Doğu’ya kadar ulaşmıştır. 1913 yılından itibaren Uzak Doğuda basketbol müsabakaları düzenlenmeye başlamış, İlk basketbol organizasyonunu Filipin birincilikle tamamlarken Çin ikinci sırayı almıştır.

1919 yılında ilk uluslararası basketbol turnuvası Paris’te İngiltere, Fransa, İtalya, Almanya ve Amerikalı askerlerin katılımıyla düzenlenmiş ve Amerika kazanmıştır. Yine ilk uluslararası bayanlar basketbol turnuvası 1922 yılında Fransa’da düzenlenmiştir (22).

Basketbolun tüm dünyaya yayılması basketbolu yönetecek bir federasyon katılımını gerekli kılmıştır (36). Uluslararası Basketbol Federasyonu (FIBA), Uluslararası Olimpik Komite (IOC) tarafından basketbolun resmen tanınmasından 2 yıl sonra 18 haziran 1932 yılında İsviçre'nin Cenevre şehrinde kurulmuştur. Esas ismi Fédération Internationale de Basketball Amateur idi. Başlangıçta sekiz üye ülke ile kurulan FIBA'nın üyeleri, Arjantin, Çekoslovakya, Yunanistan, İtalya, Romanya, Portekiz, Letonya ve İsviçre'ydi (25). İlk FIBA başkanlığına İsviçreli Leon Bouffard getirilmiştir. Halen basketbolu yöneten FIBA, dört yılda bir olimpiyatların yapıldığı şehirde toplanarak, yeni seçimler ve basketbolu daha ilginç şekle sokmak için kurallarda ihtiyaç duyulan değişiklikleri yapmaktadır(36).

Berlin'deki 1936 Yaz Olimpiyat Oyunlarında, FIBA, Basketbolun kurucusu James Naismith'i (1861-1939) Onursal Başkan olarak seçmiştir (25).

1936 Berlin Olimpiyat Oyunları ile basketbol sporu ilk kez resmi olarak olimpiyatlara dahil edilmiştir. Fakat daha önce Amerikalılar tarafından gayri resmi şekilde, 1904 St Louis Olimpiyat Oyunları'na dahil edilmiş ve ilk kez olimpiyat deneyimi burada olmuştur. İlk Avrupa Şampiyonası FIBA'nın kuruluşundan 3 yıl sonra 1935 yılında Cenevre'de hayata geçirilmiş ve ilk Avrupa Şampiyonu Letonya olmuştur. İkinci İspanya olurken, üçüncü ise Çekoslovakya olmuştur. İlk Dünya Şampiyonası ise Arjantin'in Buenos Aires kentinde yapılmış ve ilk dünya şampiyonu ev sahibi Arjantin olmuştur. Bayanların ise Bayanlar Dünya Şampiyonası 1953'te düzenlenmiştir. Olimpiyatlara ise 1976 yılında bayanlar basketbolu dahil edilmiştir.(22)FIBA 1950'den bu yana FIBA Basketbol Dünya Kupası ve 1953'ten beri FIBA Kadın Basketbol Dünya Kupası düzenlemektedir. Her iki olay da Olimpiyatlar ile dönüşümlü olarak dört yılda bir gerçekleştirilmektedir (25).

Basketbol olimpiyat oyunları, her biri 10 dakikadan olmak üzere 4 periyottan oynanır. Bayan ve erkek grupları şeklinde düzenlenen organizasyon, her iki grupta da 12 takımın katılımıyla oluşturulur. Tüm takımlar ev sahipliği yapan ülke ve dünya şampiyonluğu dışında hak kazanmak zorundadır. Olimpiyatlardan önce yılda bir kez, her kıtada düzenlenen şampiyonalarla devam eder (29).

Profesyonel basketbol 1896 'da New York'ta başlamıştır. N.B.A (National Basketball Association) yani Ulusal Basketbol Birliği; Ulusal Basketbol Ligi

(National Basketball League) ve Amerika Basketbol Birliği'nin (Basketball Association of America) birleşmesiyle 1949'da kurulmuştur (36).

1989'da FIBA, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki NBA oyuncularını gibi profesyonellere kapılarını açtı. Bu noktada Fédération Internationale de Basketball Amateur (Uluslararası Amatör Basketbol Federasyonu), Fédération Internationale de Basketball (Uluslararası Basketbol Federasyonu) oldu, FIBA kısaltması olarak kaldı (25).

1992'de, profesyonel oyuncuların ilk kez milli takım yarışmasında ülkelerini temsil etmesine izin verildi. Bununla birlikte kurulan ABD erkek takımı, dünya mediasında "Rüya Takım" olarak adlandırıldı ve 1992 Olimpiyat turnuvasına hakim oldu. Şimdiye kadar toplanan en büyük basketbol takımı olarak kabul edilir (29).

2.3.1.1.1. Basketbol Dünya Kronolojisi

1891Dr. James Naismith şeftali sepetleri ve bir futbol topu ile basketbolu icat etti (30).

1892 İlk seyircili maç oynandı (22)

Kadınlar ilk kez basketbol oynadı (33).

1893 Basketbol Avrupa da ilk kez Fransa'da oynandı (31).

1897 Amerika ilk milli basketbol turnuvasını düzenleyerek basketbol adına önemli bir adım atmıştır(51).

1904 Basketbol Amerikalılar tarafından gayri resmi şekilde St Louis Olimpiyat Oyunları'na dahil edildi(22).

1909 Rus kulübü Mayak, YMCA ekibine karşı ilk uluslar arası oyunu oynadı.

1932 The 'Fédération Internationale de Basketball Amateur' (FIBA), İsviçre'nin başkenti Cenevre de kuruldu.

1935 İlk Avrupa şampiyonası Cenevre'de düzenlendi. Letonya kazandı (31).

1936 FIBA basketbolun kurucusu James Naismith'i onursal başkan olarak seçti (25).

Berlin Olimpiyatları ile basketbol ilk kez resmi olarak olimpiyatlara dahil edildi (22).

1949 National Basketball Association (N.B.A) kuruldu (36).

1956 FIBA Cenevre'den Münih, Almanya'ya taşındı.

1957 FIBA ilk kez Avrupa Erkekler Şampiyon Kulüpler Şampiyonası'nı düzenledi. Asg Riga ilk şampiyon oldu.

1958 Kadınlarda Kulüpler Avrupa Kupası oluşturuldu.

1959 Dünya Kadınlar Şampiyonası ilk kez Avrupa da yapıldı. Sovyetler Birliği ev sahipliği yaptı.

1967 Sovyetler Birliği Dünya Şampiyonu olarak ilk dünya şampiyonu olan Avrupa takımı oldu.

1970 Erkekler Dünya Şampiyonası ilk kez Yugoslavya da yapıldı ve Yugoslavya Sovyetler Birliği'ni ilk kez yenilgiye uğratarak şampiyon olur.

1972 Sovyetler Birliği ABD'yi olimpiyatlarda yenen ilk takım oldu. Ve Münih'te altın madalya kazandı.

1976 Sovyetler Birliği Kadın Milli Takımı Olimpiyatları kazandı.

1980 Moskova Olimpiyat Oyunları boykot edildi. Yugoslavya şampiyon oldu.

1995 Yugoslavya yaptırımlardan sonra FIBA müsabakalarına döndü.

1998 Yugoslavya Dünya Şampiyonu oldu.

2001 FIBA Cenevre'ye geri taşındı.

2002 Yugoslavya N.B.A oyuncularından oluşan bir ABD takımını yenen ilk Avrupa takımı olarak Dünya Şampiyonu oldu (31).

2.3.1.2. Basketbolun Türkiye Tarihçesi

Literatüre incelendiğinde basketbolun Türkiye'ye gelişi ile ilgili iki bilgi mevcuttur. Bazı kaynaklarda 1898 senesinde ilk kez oynanmış olduğu söylenmektedir. Fakat daha yoğunluklu olarak kaynakların çoğunda 1904 senesinde ilk kez Robert Kolejinde oynandığının kabul edildiğini görmekteyiz.

Basketbolun, Amerika'daki oyunun üstünden 12 yıl geçtikten sonra Türkiye'ye geldiği görülmektedir. Türkiye'deki ilk basketbol maçı, İstanbul'da bulunan Robert Collage'nin Amerikan Spor Salonu'nda oynanmıştır.

Bundan 7 yıl sonra, Galatasaray lisesinin eski öğretmenlerinden ve o dönemin en iyi ve unlu kalecilerinden Ahmet Robenson, 1911 yılında bulduğu bir Amerikan dergisinde gördüğü basketbolu öğrencilerine oynatmak için harekete geçmiştir (27). Ahmet Robenson, kitaptaki basketbol kurallarını Türkçe'ye çevirdi ve kurallara göre 10'ar kişilik iki takım arasında maçı yapılmasını organize etti. Galatasaray Lisesi spor salonunda karşılıklı iki duvara asılan kağıt sepetler ile oynan ilk müsabaka, oynayan bütün öğrencilerin sakatlanmasıyla son bulmuştur (28).

Oyunun böyle bir sonuç vermesi karşısında, işin içerisinde bir yanlışlık ya da eksik bir taraf bulunduğunu düşünen Ahmet Robenson, bu konuda tamamlayıcı bilgi almak üzere Robert Collage'a başvurmuşsa da, bu oyunu yurdumuzda ilk oynatan Amerikalı öğretmen ülkesine döndüğünden bir sonuç elde edememişti (51).

“İdman” isimli bir spor dergisinde rastlanan habere göre Fenerbahçe'nin 1913 yılında bir basketbol takımı kurma teşebbüsü olduğu görülmektedir. Ancak basketbol hakkında tam bir bilgi olmamasından teşebbüs yarıda kalmıştır. 1919 yılında Amerikalı bir öğretmen ile anlaşılan Fenerbahçe basketbola kapılarını açmış ve bunu “Fenerbahçe” isimli kendi spor dergisinin, 1919 tarih ve 3 numaralı sayısında şu sözlerle dile getirmiştir. “Kulübümüz son zamanlarda yeni bir hissi teceddüt göstererek bir Amerikalı muallimin nezaretinde memleketimizde ilk defa bizde olarak basketbol oyununa başlandı ve bunda azaları arasında epeyce muvaffakiyet görmekte iftihar eder.” Ülkemizin ilk ciddi basketbol teşebbüsü olan bu girişim, yaz aylarında kurbağalı dere kenarındaki açık alan tesislerinde yapılırken; kış aylarında salon ve rakip bulunamamasından yapılamamıştır (10).

Amerikan Y.M.C.A (Young Mens Christish Amerikan) teşkilatı 1920 yılında Türkiye'de de bir şube açmış ve bunun Beden Terbiyesi ve Spor Şubesi'nin tesisi görevini Amerika'nın en ünlü spor otoritelerinden biri olan Mr. Helmut Braun'a vermiştir. Bu spor teşkilatını kurduktan sonra da Robert Koleji öğretmenlerinden olan ve tahsilini Amerika'da, Beden Eğitimi üzerine yapmış bulunan Dr. Diver'e vermiştir (12).

Cağaloğlu'ndaki Yüksek Öğretmen Okulunun (Darulmuallimi Aliye) bahçesinde Beden Eğitimi Öğretmenliği yapan Selim Sırrı Tarcan 18 Kasım 1920'de bir spor eğlencesi düzenlemiştir. Bu spor şölenine o dönemde Y.M.C.A örgütünün spor sorumlusu görevinde bulunan ve basketbolun doğum yeri olan Springfield'den mezun Dr. Diver'de katılarak "basketbolu öğretmek" teklifinde bulunmuş ve Selim Sırrı Tarcan tarafından pozitif karşılanmıştır. Diver'ın verdiği basketbol derslerinden sonra 4 Nisan 1921 bilinen ilk resmi müsabaka Cağaloğlu Öğretmen Lisesi bahçesinde İstanbul'da yaşayan Amerikalılar ile Yüksek Öğretmen Okulu öğrencileri arasında oynanmıştır. Maç Amerika takımının 18-14 galibiyeti ile sonuçlanmıştır (36).

1920'li yılların ilk yarısında ülkemizdeki ilk basketbol sahaları; Bebek, Üsküdar, Balmumcu ve Beykoz'da açılmış, bu dönemde İstanbul Lisesi, Mühendis Fakültesi, Galatasaray, Kabataş ve Vefa Liselerinde de basketbol oynayanların sayısı hızla artmıştır (47).

İlk spor yapılanmamız olan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (TİCİ)'nin 1922 yılında faaliyete başlamasıyla spor organizasyonlarımızı kontrol eden tek yetkili organımız olmuştur. Türkiye ilk uluslararası müsabakalara TİCİ döneminde katılmış ve 1936 yılında TİCİ kendisini fes etmiş, yerine Türk Spor Kurumu(TSK) kurulmuştur.(7) İlk yıllarda, basketbolun herkes tarafından tam tanınmıyor olması ve bu sebeple de TİCİ'nin öncelikli branşları arasında olmaması sebebi ile düzenli basketbol etkinlikleri düzenlenmemiştir.

Takip eden dönemde; Kurtuluş, Beyoğluspor, Barkhoba, Maccabi, Protkeba, İtalyan Kartal ve Galatasaray basketbol dalında ilk ve ciddi faaliyet gösteren kulüpler olmuşlardır (47).

İstanbul Basketbol Mıntıkası 1925 yılında kurulurken, İstanbul Basketbol Şampiyonası ise 1927 yılında düzenlenmeye başlanmıştır. İstanbul basketbolunun ilk yıllarında azınlık takımları etkin olurken, 1933'te ek seçenek olarak Galatasaray, Beşiktaş, Fenerbahçe, İstanbulspor ve Hilal spor kulüplerinin de katıldığı bir lig kurulmuştur(56). 1934-1936 yılları arasında Galatasaray 3 kez üst üste İstanbul şampiyonu olmuştur(47). Türk Spor Kurumu'nun 1933 yılında idareyi ele alması ile birlikte ülke genelinde resmi düzenlemeler yayılmaya başlamıştır. Galatasaray 1934,

1935, 1936 yıllarında, üç kez üst üste İstanbul şampiyonluğuna ulaşma başarısı göstermiştir (56).

1934 yılında beden eğitimi öğretmeni olan Naili Moran basketbolun Türkiye’de yerleşmesine öncülük etmiş ve onun katkılarıyla Milli basketbol takımı kurulmuştur (36). Kendi aralarında topladıkları paralarla Yunan Milli Basketbol Takımını yurdumuza getiren bu gençler, yine kendi aralarında topladıkları para ile ilk Milli Basketbol Takımımızın malzemesini temin ettikleri gibi bu maçın masraflarını da karşılamışlardır.

Bu yönü ile Türk spor tarihinde ikinci bir eşine rastlanmayan Basketbol Milli Takımımız ilk müsabakasını 24 Haziran 1936 Çarşamba akşamı Beyoğlu Halkevi spor salonunda Yunanistan’a ile oynamıştır. Ay-Yıldızlı forma, tarihinin ilk basketbol müsabakasında ilk zaferini kazanmıştır. Çok güzel bir oyun çıkaran basketbolcularımız ilk yarısını 13-4 önde bitirdikleri müsabakada Yunanistan’ı 49-12 gibi açık farklı bir yenilgiye uğratmayı başarmışlardır(12).Yunanistan karşısında galip gelen basketbol takımımız şu oyunculardan kuruluydu: Naili Moran (Kaptan), Jack Habib, Feridun Koray, Dionis Sakalak, Hazdayi Penso, Hayri Arsebük, Sadri Usuoğlu ve Nihat Ertuğrul (42).Türkiye, 1936 Berlin Yaz Olimpiyatları’na katıldı, fakat başarı elde edemeyerek dereceye giremedi (55).

1940 ile 1946 yılları arasında Türk basketbol etkinliklerinde bir yavaşlama ve duraksama dönemi yaşansa da 1946’dan sonra, Ankara, İstanbul ve İzmir müsabakalarında derece alan takımların katılma hakkı kazandığı Türkiye Şampiyonası organize edilmesiyle, bu duraksama dönemi sona ererek basketbol etkinlikleri tekrar hızlanmıştır. Türkiye 1949 yılında yapılan Kahire Avrupa Basketbol Şampiyona katılarak ilk Avrupa Şampiyonası deneyimini yaşamış ve bu şampiyonayı Avrupa 4.lük unvanı kazanarak tamamlamıştır. 1Türkiye Basketbol Millî Takımı ilk Balkan şampiyonasını deneyimini ise 1960 yılında Sofya’da düzenlenen2. Balkan Şampiyonası'na katılarak yaşamıştır (55).

Basketbol 1934 ile 1959 yılları arasında Spor Oyunları Federasyonu altında voleybol ve hentbol ile birlikte yönetilmiştir. İlk resmi Türk Basketbol Teşkilatı’nın başına Ziraat Fakültesinden akademisyen Prof. Dr. Süreyya Genca getirilmiştir (36).Türkiye Basketbol Federasyonu (TBF) 1 Mart 1959 yılında kurularak yönetim

özerk yapıya bürünmüştür (50). TBF'nin ilk başkanlığını, Türk spor tarihinin önemli bireylerinden ve Türk Basketbol Federasyonu'nun kuruluşunda yüksek bir pay sahibi olan Turgut Atakol yüklenmiştir (56). 1959 yılında kadınlar kategorisinde takımlar kurularak kadın basketbol etkinliklerine başlanmıştır. Yine aynı yıl ilk Türkiye Kadınlar Şampiyonası yapılmıştır. 1963 yılında Ümit Milli Takım kurulmuştur. İlk Kadın Milli Takımımız Faik Gökay'ın Federasyon başkanlığı döneminde kurulmuş ve ilk maçını 1964 yılında yapmıştır (36).

Sadece İstanbul, İzmir ve Ankara bölgelerinde uygulanan basketbol çalışmaları 13 Aralık 1966 tarihine kadar devam etmiş, sonrasında bu takımlar bir araya getirilerek Türkiye Deplasmanlı Basketbol Ligi oluşturulmuştur. Türkiye Basketbol Deplasmanlı İkinci Ligi ise 1968-1969 sezonu ile birlikte Türkiye Basketbol Federasyonu tarafından kurulmuştur (36). İstanbul, Ankara ve İzmir bölgelerinden sonra Anadolu'ya da hızla yayılan basketbol sporunu desteklemek için 1968-1969 sezonu ile Türkiye Basketbol Federasyonu Anadolu Kupası adı altında turnuvalar organize etmiştir (36). 70'li yıllarda ise özel kuruluşların da basketbol takımları oluşturmaya başlamaları ile Türk basketbolu canlanma dönemine girerek gelişim sürecini hızlandırmıştır (55).

1980-1981 sezonunda Deplasmanlı Kadınlar Ligi karşılaşmaları düzenlenmeye başlanmıştır. Türkiye'yi temsil eden Galatasaray Lisesi 1985'te Fransa'da düzenlenen Dünya Liseler Basketbol Şampiyonasında dünya ikincisi olmuştur (36). İlk kez Cumhurbaşkanlığı kupası aynı yıl içerisinde düzenlenmiştir.

1995-1996 sezonunda ise Efes Pilsen, İtalyan ekibi Stefanel Milano'yu Koraç Kupası final serisinin İstanbul'da oynan ilk maçında 76-68'lik bir skorla kazanarak geçmiş, deplasmandaki ikinci maçta rövanş rakibine 77-70'lik bir skorla kaybederek sayı üstünlüğü ile Türk Basketbol tarihinde bir ilke imza atarak Koraç Kupasını kazanarak Avrupa Şampiyonu olmuştur (56).

Altyapı Dünya Şampiyonaları'nda erkekler kategorisinde elde ettiğimiz 6 bronz, 4 gümüş ve 3 altın madalya başarılarının, A Erkek Milli Takımımızın 2001'de Avrupa ve 2010'da Dünya ikincisi olmasıyla devamlı ve kalıcı olacağı görülmüştür. 2002 yılından itibaren A Erkek Milli Takımımız bütün Dünya Şampiyonası finallerine katılma başarısı göstermiştir.

A Kadın Milli Takımımız ise 2005 yılından günümüze bütün Avrupa Şampiyonaları Finallerinde katılmıştır. 2011’de Avrupa ikinciliği kazanmış ve arkasından 2012 Londra Olimpiyatları’nda beşincilik derecesini kazanmış ve son olarak 2013 te Avrupa Şampiyonası üçüncülüğü elde ederek tarihi yeri olan başarıları imza atmıştır. Kızlar kategorisinde ilk altyapı madalyamızı ise Ümit Milli Kadın Takımımız 2012 Avrupa Şampiyonası’nda bronz madalya alarak kazandırmıştır. Bu başarıyı ise 2013 yılında devam ettirerek ülkemizde gerçekleştirilen Avrupa Şampiyonası’nda tekrar üçüncülük elde ederek bir bronz madalya daha kazandırma başarısı göstermişlerdir (56).

2.3.1.2.1. Basketbol Türkiye Kronolojisi

Türkiye Basketbol Federasyonu başkanları sırasıyla şu şekildedir.

1. Süreyya GENCA (1934-1938)
2. Kerim BÜKEY (1934-1938)
3. Vedat ABUT (1945-1949)
4. Faik GÖKAY (1949-1958)
5. Turgut ATAKOL (1958-1964)
6. Faik GÖKAY (1964-1967)
7. Feridun V. KORAY (1967-1968)
8. Osman SOLAKOĞLU (1968-1977)
9. Uğur EREL (1978-1979)
10. Gencay ŞAYLAN (1979-1979)
11. Osman SOLAKOĞLU (1979-1992)
12. Turgay DEMİREL (1992-2005 ve 2005-2015)
13. Harun ERDENAY (2015-2016)
14. Hidayet TÜRKOĞLU (2016-) (56)

1904 Basketbol, Türkiye’de ilk kez Robert Collage spor salonunda oynandı (44).

1911 İlk basketbol maçı yapma teşebbüsü Ahmet Robenson tarafından yapılmış tüm öğrencilerin sakatlanmasıyla sonuçlanmıştır.

1913 Fenerbahçe basketbol branşında faaliyet gösterme teşebbüsünde bulunmuş olduğu bazı kayıtlarda görülmektedir.

1919 Fenerbahçe kulübü Amerikalı bir antrenörle anlaşarak ilk ciddi basketbol teşebbüsüne imza atmıştır.

1920 Genç Hıristiyanlar Birliği (YMCA) Türkiye de bir şube açmış ve basketbol sporu daha bilinçli yapılmaya başlanmıştır (56).

1921 Kayıtlara geçen ilk resmi basketbol müsabakası İstanbul Cağaloğlu'nda oynandı (44).

1923 Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı basketbolu İstanbul, Ankara ve İzmir'de organizeli oynatmaya başladı.(12)

1925 İstanbul Basketbol Mıntıkası kuruldu (56).

1927 İlk basketbol ligimiz kurulmuştur(44).

1934 Türk Spor Kurumu Spor Oyunlar Federasyonunu kurdu. Basketbol' un başına Prof. Dr. Sürayya Girgin getirildi(12).

1936 Türk Milli Takımı ilk maçını Yunanistan ile oynadı. 49-12 yendi. Milli takımımız ilk kez Berlin Olimpiyat oyunlarına katıldı(44).

1949 Ankara Mülkiye Spor salonunda ilk defa Türkiye Basketbol Şampiyonası (Erkekler) düzenlendi ve şampiyonluğu İstanbul'un Beykoz takımı kazandı(12). Kahire'de yapılan Avrupa şampiyonasını Türkiye 4. Lükle bitirdi.

1951 Türk hakem İzzettin Somer, Avrupa Şampiyonası'nın finalini yöneterek bir ilke imza attı (44).

1959 İlk bayan basketbol takımı kuruldu(56). Türkiye tarihinde ilk kez Avrupa Şampiyonasına ev sahipliği yaptı.

1977 Fransa Avrupa Yıldızlar Şampiyonası'nda Türkiye şampiyon oldu.

1981 Sofya'da yapılan Balkan Şampiyonasında Türkiye kendi tarihinde ilk kez şampiyonluğa ulaştı.

1996 Efes Pilsen Koraç Kupası'nı kazanarak Avrupa da ilk kupa kazanan Türk takımı oldu.

2001 Basketbol milli takımımız Avrupa 2.si oldu (44).

2002 Erkek milli takımımız 2. Kez katıldığı Dünya Şampiyonası'nda 9.su oldu (12).

2005 Fenerbahçe Bayan Takımı Avrupa 2.si oldu(56).

2006 Türkiye Japonya'daki Dünya Basketbol Şampiyonası'nda 6. Oldu (12).

2010 Milli Takımımız Dünya 2.si oldu.

2011 Bayan Milli Takımımız Avrupa 2.si oldu.

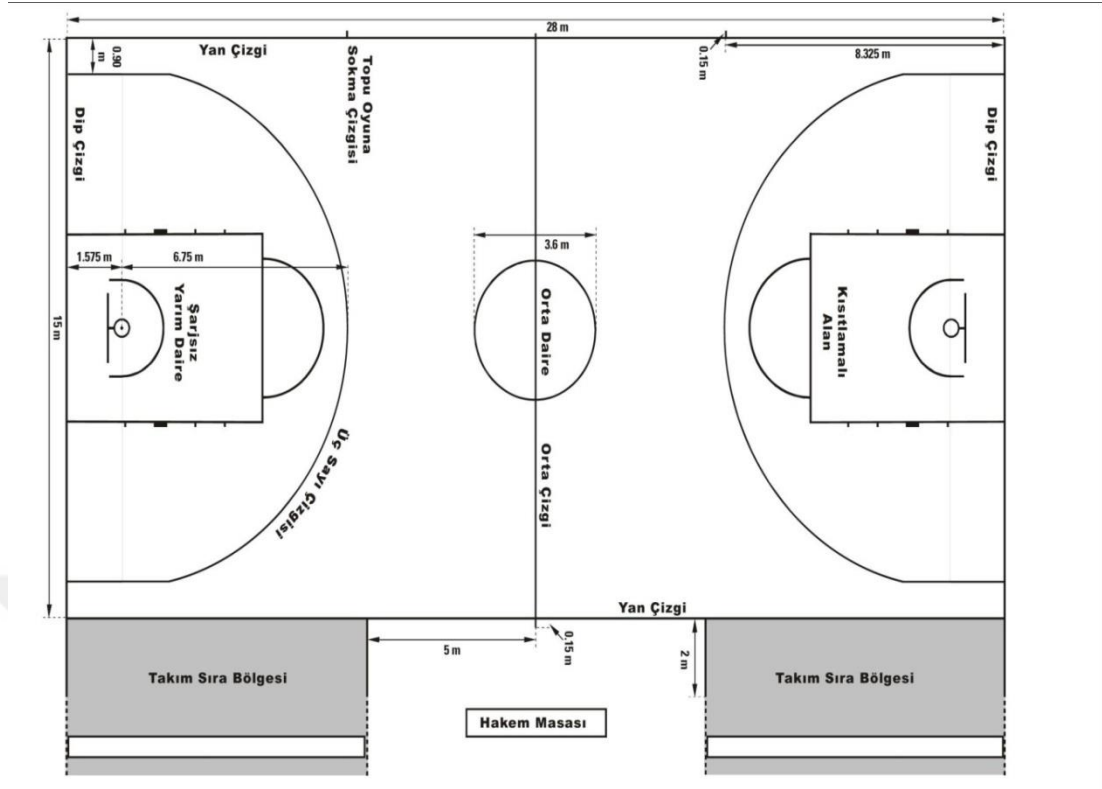
2012 Londra Olimpiyat Oyunları'nda Bayan Milli Takımımız 5.si oldu.

2013 Avrupa Şampiyonası'nda bayan takımımız 3.sü oldu (56).

2.3.1.3. Basketbol Oyun Kuralları

Basketbol, beşer kişiden oluşan iki takım arasında oynanır. Her takımın amacı rakibin sepetine sayı yapmak ve diğer takımın sayı yapmasını engellemektir.

Basketbol oyununun oynandığı saha, düz, engelsiz sert yüzeyli, sınır çizgisinin iç kenarından ölçüldüğünde 28 m. uzunluğunda, 15 m. genişliğinde olmalı ve bütün çizgiler beyaz 5 cm genişliğinde ve kolaylıkla görülebilir olmalıdır (17).

Şekil 2.1. Basketbol saha görseli.

Bir basketbol müsabakasının oynanması için basketbol sahasında olması gereken donanımlar şu şekildedir.

- Pota üniteleri:
  - Arkalıklar
  - Çemberler (baskıya dayanıklı) ve filelerden oluşan sepetler
  - Yastıklama dahil, arkalık destek yapıları
- Toplar
- Oyun saati
- Skorboard
- Şut saati
- Mola süresinin zamanlaması için kronometre ya da uygun rahatlıkla görülebilir bir donanım (oyun saati değil)
- 2 ayrı, tamamen farklı ve yüksek sesli işaret, her biri
  - şut saati görevlisi

- sayı/süre görevlisi içindir.

- Maç kağıdı
- Oyuncu faul göstergeleri
- Takım faul göstergeleri
- Pozisyon sırası oku
- Oyun zemini (parke olması gereklidir)
- Nizami ölçülerle çizilmiş oyun sahası
- Yeterli aydınlatma (17)

FIBA standartlarındaki bir basketbol topu, seviye 1 ve seviye 2 için, dış yüzeyi deri ya da suni karışımli sentetik deriden olmalıdır. Seviye 3 için dış yüzeyi kauçuktan olabilir. Basketbol topu, Küre şeklinde, genişliği 6.35 mm'yi geçmeyen siyah ek yerleri olan ve tek turuncu renkte ya da FIBA onaylı, turuncu/açık kahverengi renkte olmalıdır. Top 1.80m yükseklikten bırakıldığında, 1,20 veya 1,40 m yüksekliğe tekrar yükselebilecek basınçta şişirilmiş olmalıdır.

Şekil 2.2. Basketbol topu görseli.

Tüm kategorilerde erkek müsabakaları, çevresi, 749 mm'den az ve 780 mm'den fazla olmayan, ağırlığı, 567 gr'den az ve 650 gr'den fazla olmayan, 7 numaralı boyuttaki top ile oynanır.

Tüm bayan müsabakaları ise, çevresi, 724mm'den az ve 737mm'den fazla olmayan, ağırlığı, 510 gr'dan az ve 567gr'den çok olmayan, 6 numaralı boyuttaki top ile oynanmaktadır(18).

Takımların müsabaka formaları, tüm takımında aynı renk olacak şekilde olmalıdır. Önü ve arkası aynı hakim renkte olmalıdır. Oyuncular müsabaka sırasında formalarını içine sokmak zorundadırlar. Forma tek parça halinde olmalıdır. Şortlar dizin üstünde bitmelidir. Şortların da önü ve arkası aynı hakim renkte olmalıdır. Fakat forma ile aynı renkte olmak zorunda değildir. Takımın her bireyi aynı renge

hakim çorap giymek zorundadır. Formaların arkasında minimum 20 cm yükseklikte, önünde minimum 10cm yükseklikte forma rengine zıt renge forma numaraları olmalıdır. Oyuncular 0, 00 ve 1-99 arasındaki istediği bir numarayı seçebilir. Ancak bir numara aynı takımda tek oyuncu tarafından tercih edilebilir. Konuk takım koyu renk forma giyerken, ev sahibi açık renk forma giymelidir (17).

Bir basketbol takımı 5 as 7 yedek toplam 12 oyuncudan oluşur. Basketbol oyununda oyuncu değiştirme sınırı yoktur. Oyunun durduğu bir anda oyuncu değişikliği yapılabilir.

Basketbol müsabakaları 10'ar dakikalık 4 periyot halinde oynanır. Müsabaka beraberlikle sonuçlanırsa beraberlik bozulana kadar 5'er dakikalık uzatma periyotları oynanır.

Bir basketbol takımının 1,2 ve 3. periyotlarda 1 mola,4. periyotta ise 2 mola hakkı vardır. Takımlar isterlerse bu molaları kullanırlar. Periyotlardaki kullanılmayan molalar daha sonraki periyotlar için kullanılamaz.

Basketbol müsabakalarında 1. periyodun sonunda 2 dakika,2. periyodun sonunda 15 dakika ve 3. periyodun sonunda yine 2 dakikalık aralar verilir.

Çemberin zeminden yüksekliği 3.05 m'dir. Basketbolda panyenin yüksekliği 1.05 m, genişliği ise 1.80 m'dir. Çemberin genişliği ise 45 cm.dir (12).

Basketbol oyununu bir baş hakem ve iki yardımcı hakem olmak üzere üç hakem yönetir (9).

Basketbol oyununda 3 çeşit sayı kazanımı mevcuttur. Üç sayı çizgisine temas edilerek ve ya üç sayı çizgisinin içinden yapılan her başarılı atış iki sayı olarak değerlendirilir, üç sayı çizgisinin dışından yapılan her başarılı atış üç sayı olarak değerlendirilirken, faullerden veya kural ihlallerinden kazanılan başarılı serbest atışlar bir sayı olarak değerlendirilir (9).

Şekil 2.3. Basketbol sahası sayı bölgeleri görseli.

Basketbol takımlarındaki her oyuncunun maç boyunca 4 faul yapma hakkı vardır.5. faulünü yapan oyuncu oyun dışı kalır.

Müsabakaya çıkan basketbol takımlarının her periyotta 4 takım faulü yapma hakkı vardır. O periyotta 5. takım faulünü yapan takım bundan sonra yaptığı her faulde serbest atış cezasıyla cezalandırılır.

Atış esnasında yapılan her faulün cezası diğer takım aleyhine serbest atıştır ve yapıldığı yere bağlı olarak sayısı belirlenir. Eğer üç sayı bölgesinde yapılmışsa 3 serbest atış, iki sayı bölgesinde yapılmışsa 2 serbest atış kullanılır.

Yapılan faul atış esnasında gerçekleşmiş fakat atış devam etmiş ve basket olmuşsa sayı geçerli olur ve faule maruz kalan takıma birde serbest atış kullanılır. Sayı 3 sayı bölgesinden gerçekleştirilmişse atan takımın hanesine 3 sayı yazılıp birde serbest atış kullanılır. Sayı 2 sayı bölgesinden gerçekleştirilmişse atan takımın hanesine 2 sayı yazılıp birde serbest atış kullanılır (12).

Basketbol müsabakaları hava atışı ile başlar. Hava atışı, bir hakemin, birinci periyodun başında sahanın orta dairesinde herhangi 2 rakip oyuncu arasında topu havaya atmasıyla oluşur. Hava atışına katılan iki oyuncu dışındaki oyuncular dairenin dışında bekler ve içeri giremezler. Top, hakem tarafından, iki oyuncunun sıçrayamayacağı bir yüksekliğe atılır ve 2 oyuncuda topu tiplayerek arkadaşlarına kazandırmaya çalışır (17).

3 Saniye kuralı;

Hücum yapan takımın herhangi bir oyuncusu hareketsiz bir şekilde rakibin yasaklanmış alanında 3 saniye beklerse kural dışı davranmış olur ve top rakibe verilir.

5 Saniye kuralı;

Top elinde olan oyuncu hareketsiz bir şekilde topu 5 saniyeden fazla tutamaz. Aksi halde kural hatası yapmış sayılır ve top rakibe verilir.

8 saniye kuralı;

Hücum yapan takım topu 8 saniye içerisinde kendi yarı alanından rakip yarı alana taşımak zorundadır. Aksi halde kural hatası yapmış sayılır ve top rakibe verilir.

24 saniye kuralı;

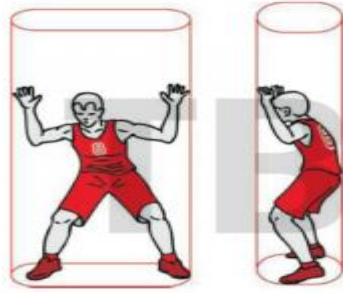
Hücum yapan takım hücumunu rakip potaya 24 saniye içerisinde gerçekleştirmek zorundadır. Aksi halde kural hatası yapmış sayılır ve top rakibe verilir.(10)

Fauller;

Faul, oyuncunun rakibine, top canlı veya ölüyken yaptığı illegal temastır. Yapılan her faul, yapılma şekli, yeri, zamanı ve durumuna göre, topun rakibin oyuna tekrar başlaması veya topun rakibe geçmesi, serbest atış veya oyundan atılma gibi seçeneklerden pozisyon durumuna göre biri seçilerek cezalandırılır (17).

Silindir Prensibi: Oyuncu oyunda iken oyuncunun etrafında bir silindir olduğu varsayılır. Ve bu silindirin içi oyuncunun özel alanı kabul edilir. Bu silindir içerisine savunma oyuncusu eli, kolu, vücudu vb. şekilde girip temas sağlarsa bu kuralı ihlal etmiş sayılır. Silindir kuralı aşağıdaki resimde açık şekilde gösterilmiştir (12).

Şekil 2.4. Silindir prensibi görseli.

İllegal perdeleme: perdeleme sırasında savunma oyuncusu ile temas esnasında hareketli olunması, hareketsiz duran rakibe gerekli mesafe verilmeden perdeleme yapmak, hareketli rakibe karşı zaman ve uzaklık faktörüne dikkat etmeden perdeleme yapmak faul olarak değerlendirilir.

Teknik faul, hakem uyarılarını dinlememe, müsabaka görevlilerine saygısızca temas etme veya saygısızca iletişim kurma, seyircileri kışkırtacak saygısız ve jestli iletişim veya davranışlarda bulunma, rakibi kızdırmak veya görüşünü engellemek için gözlerini kapatmak, dirsekleri kötü niyetli olarak aşırı sallamak, faul aldatması için yere atlamak, smaç sırasında çemberde gereksiz asılı kalmak gibi davranışlar karşılığında verilen ve rakibe bir serbest atış hakkı verilip, birde kenardan başlaması hakkı verilerek cezalandırılan bir faul çeşididir.

Sportmenlik dışı faul, temaslı bir oyuncu faulüdür. Direk topla oynamaya yönelik olmayan kurallara aykırı bir temas, topla oynama çabasındaki bir oyuncu tarafından aşırı sert bir temas, hücum oyuncusu ile rakibin çemberi arasında başka savunma oyuncusu yokken, hızlı hücumu durdurmak için yapılan fauller ve 4. Periyot ve her uzatma periyotunun son 2 dakikası sürenin işlemediği veya topun oyunda aktif olmadığı durumlarda savunma oyuncusu tarafından yapılan bir faul sportmenlik dışı faul olarak değerlendirilir. 2 serbest atış ve 1 faul ile cezalandırılır. Aynı müsabakada 2 sportmenlik dışı faul alan sporcu müsabakadan men edilir (17).

2.4.Tutum

2.4.1. Tutum Kavramı ve Öğeleri

Tutum, bir bireyin başka bir birey, grup nesne, davranış, kurum, olay ya da düşünceye ve aynı zamanda kendisine ilişkin genel değerlendirmesi şeklinde tanımlanabilir (11).

Tutumlar, bireyin belli kişi, nesne ve olaylara karşı, sürekli olarak aynı şekilde tepki göstermesine neden olan öğrenilmiş eğilimlerdir. Tutumlar, bireyin belli olaylara karşı belli tepkiler göstermesini sağlarlar. Tutumlar, öğrenilmiş eğilimler oldukları için, yaşam boyunca kazanılan yeni bilgi ve deneyimlere göre değişiklik gösterirler (5).

Literatür incelendiğinde tutumla ilgili bir çok tanıma rastlanmaktadır. Çoğu bilgi ve kaynağa bakıldığında 19. yüzyılda incelenmeye başlamış olduğunu görmekteyiz. Tutum; Latince “harekete hazır” anlamından gelmektedir.

Bu tanımlardan yaygın olarak kullanılan Smith’in (1968) “tutum; bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir” (54).

Phillips’e (2003) göre ise tutum; bireyin duygu, inanç ve değerleri üzerine dayanan ve değişkenlik gösteren bir psikolojik durumdur (35).

Genel olarak tutum, bireyin çevresindeki herhangi bir konuya (canlı ya da cansız) karşı sahip olduğu bir tepki ön eğilimini ifade etmektedir. Tutumun konusu, bir ağaç ya da bir başka birey veya bireyler grubu olabileceği gibi, herhangi bir soyut kavramda olabilir.

Tutumlar başlıca üç öğeden oluşurlar:

- 1.Tutumun gerçeklere dayanan bilgi hazinesini oluşturan bilişsel öğe,
- 2.Tutumun bireyden bireye değişen ve gerçeklerle açıklanmayan, hoşlanma-hoşlanmama yönünü oluşturan duygusal öğe,
- 3.Tutumun sözlü yada evrensel ifadesi olan davranışsal öğe (6).

2.4.1.1. Bilişsel Öge

Bilişsel öge tutum objesi ile ilişkili her türlü düşünce, bilgi ve inançlardan oluşur. Birey daha önceki deneyimleri ile elde ettiği bilgileri birleştirerek inançlar sistemini oluşturur ve bu inançlar sistemiyle tutarlı tutumlar oluşur. Bilişsel öge duygusal öge ile yakından ilişkilidir. “İnanç; kavramına, nesne yada olayların nitelikleri yada varlıklarına ilişkin, biçimleyici değerlendirmeleri içeren duygusal öge katıldığında da, inançlar tutuma dönüşür. Her tutumda inançlar vardır, ancak her inanç tutum oluşturmaz (15).

Bilişsel öğeler, tutum konuları ile ilgili gerçeklere dayanan bilgi ve inançlardan oluşur. Bunlar çevrelerindeki tutum objeleri hakkında bireylerin edindikleri bilgileri temsil etmektedir. Tutum ögesi ile ilgili bilgi, bireyin bu konu yada konularla ilgili deneyim geçirmesi sonucunda oluşur. Bireyin önce bu tür bir uyarıcının ya da uyarıcılar grubunun var olduğunu doğrudan yada dolaylı olarak öğrenmesi gerekir. Tutum objesi ile ilgili bilgi değiştiğinde tutum da değişir (8).

2.4.1.2. Duygusal Öge

Birbirinden ayrı bilişsel öğelerden her birine merkezdeki nesneye bağlı olumlu ve olumsuz duygular vardır. Duygusal öge bireyin tutum nesnesine ilişkin duygu ve değerlendirmelerinden oluşur. Bir nesneye ilişkin olumlu tutumu olan bir birey, bu nesneyi olumlu olarak değerlendirecek ve bu nesneye karşı olumlu duygular besleyecektir. Buna karşın, olumsuz tutumlar içinde olduğu bir nesneyi ise olumsuz olarak değerlendirecek ve bu nesneye olumsuz duygular besleyecektir. Bir tutumu, bir inanç, bir gerçek ya da bir olgudan ayıran en önemli özellik tutumun duygusal ögeye sahip olmasıdır (48).

Duygusal öge tutumun bireyden bireye değişen ve gerçeklerle açıklanmayan, hoşlanma hoşlanmama yönünü oluşturur. Bir başka anlatımla duygusal öğeler, olumlu ya da olumsuz etki içerir. Duygusal öğeleri içerme derecesine göre tutumlar farklılaşmaktadır. Tutum konusuna olumlu yada olumsuz duygular beslemek önceki deneyimlere bağlıdır. Bazı tutumlar mantıkla açıklanmazlar ve bu tutumlar tamamen duygusal ögeye sahiptirler (8).

2.4.1.3. Davranışsal Öge

Tutumun davranışsal ögesi tutum objesine yönelik davranış eğilimini yansıtır. Bu eğilim bireyin sözlerinden veya hareketlerinden gözlenebilir. Bireyin duygu ve düşüncelerine göre hareket etme eğilimi tutumun bu bileşenini yansıtmaktadır. Ancak bireyler her zaman duygu ve düşüncelerine göre davranmayabilirler. Birey bağlı olduğu grupta doğru görülen davranışı hoşuna gitmese de yapar. Bu tür davranışa normatif davranış denir. Tutum objesinin hoşu giden veya gitmeyen bir durumla ilişkilendirilmesi sonucu ortaya çıkan davranış ise duygusal davranıştır (4).

2.4.2. Tutumun Yapısı ve Oluşumu

Tutumun yapısı üç ögeden oluşur. Bunlar;

- İlişkilendirme
- Tutum konusu ile doğrudan deneyim
- Başkalarından öğrenme

olmak üzere üç temel grupta toplanmaktadır. Ancak bunlar temel yapısal öğelerdir. Tutumun genel yapısını; bu üç ögenin ve ek olarak tutum oluşturucu diğer öğeleri (duygusal, zihinsel, davranışsal) birlikte oluşturduğunu söylemekte yarar vardır. Tutumun yapısal öğelerinin ilişkide olduğu ve bunları etkileyen en önemli faktörlerden biri öğrenmedir (15).

İlişkilendirme, tutum konusu ile doğrudan deneyim ve başkalarından öğrenme olarak üç grupta toplanan tutumun yapısal öğeleri arasındaki ortak payda, her üçünün de öğrenme süreci ile yakından ilgili olmalarıdır. Nitekim bilindiği gibi birey belli bir tutum konusu olumlu/olumsuz, ödüllendirici/cezalandırıcı, iyi/kötü olarak anlamlandırmayı ve o tutum konusuyla bu anlamlandırma biçiminde hareketle ilişki kurmayı, onu kendi yaşamıyla bu noktadan yola çıkarak ilişkilendirmesi doğumdan itibaren yaşamaya başladığı öğrenme süreci içerisinde öğrenir (34).

Genel olarak tutumun yapısı ile ilgili şunlar söylenebilir,

- Tutumun yapısal öğeleri öğrenme sürecinden etkilenir.
- Tutumların oluşması için tutum objesi ile ilgili doğrudan ya da dolaylı bir deneyim gerekir.
- Tutum objeleri hayatın içinde var olan soyut ya da somut her şey olabilir

- Tutumlar olumlu yada olumsuz olabilir.
- Tutumlar bazen karmaşık olarak gözlenebilir(15).

Tutumlar, doğuştan var olmamakta büyük oranda “öğrenme” yoluyla edinilmektedir. Birey, bebeklikten itibaren, özellikle ana baba, öğretmen, akran grubu gibi, toplumsallaşma sürecinde önemli rol oynayan modellerden (“önemli diğerleri”nden) taklit etme, ödüllendirme, cezalandırma gibi süreçler yoluyla gerçekleştirdiği öğrenmeler sonucunda birçok tutum nesnesine ilişkin tutumunu oluşturmaktadır (11).

Tutumların oluşumları ile ilgili çeşitli yaklaşımlar var olmuştur. McGuire, Reich-Adcock ve Lambert’in bu konuda yaptıkları incelemelerle tutum oluşumunu şu faktörlerde sınırladığını görebiliriz;

- 1) Genetik faktör,
- 2) Fizyolojik koşullar (olgunlaşma, hastalık, uyuşturucu alışkanlığı v.b),
- 3) Tutum konusu ile doğrudan deneyim;
- 4) Kişilik,
- 5) Toplumsallaşma süreci(topluma uyum);
- 6) Grup üyeliği,
- 7) Sosyal sınıf.

Görüldüğü gibi ilk dört faktör doğrudan bireyin kendi yapısı ile ilgili özellikleri kapsamaktadır; diğer üçü ise bireyin toplumsal yaşantısının sosyopsikolojik özellikleri ile ilgilidir (6). Bu faktörlerden her biri tutum oluşumuna iki türde etkide bulunur. Birinci olarak, bireyin inanç sistemine özgün tutumsal içerik katar; ikinci olarak ise bu sistemin değişime açıklık yada bütünleşme derecesi gibi dinamik özelliklerini belirlerler. En etkili faktörler toplumsallaşma süreci ve grup üyeliğidir. Çünkü toplumların oluşumunda temel etken diğer üyelerdir; içinde bulunulan gruba uyma da birey için önemlidir (48).

Tutumlarımızın en önemli bölümü hayatımızın ilk 20-25 yılı içinde oluşmakla birlikte, tutum oluşması yaşamla devam eden bir süreçtir. Bu süreç içinde nelere ilişkin ve ne tür tutumlar oluşturacağımız çeşitli faktörler tarafından belirlenmektedir (52).

2.4.3. Tutumun İşlevleri

Tutumların birçok işlevinin var olduğu görülüyor.

- Bilgilendirme işlevi: Hemen hemen tüm tutumlar bireyi bilgilendirme işlevi görürler. Böylece, sahip olduğu tutumlar, bireyin çevresini anlamasını ve örgütlenmesini “referans çerçevesini” belirleyip bunu sabitleyerek tutarlı bir dünya görüşü oluşturmasını sağlarlar.
- Gereksinimlerin doyurulması işlevi: Tutumlar, birçok güdüye hizmet ederler. Hayatı kolaylaştırma, bireyin gereksinimlerini doyurmasını sağlama işlevi, bireyin ödülleri arttırma ve cezalarını azaltma yoluyla kendini gösterir.
- Kendini ifade etme ve toplumsal etkileşime katkı sağlama işlevi: Belirli tutumlara sahip olmak, bizim için önemli olan sosyal gruplarla özdeşleşmemizi, temel değerlerimizi dışa vurmamızı ve bir kimlik duygusu oluşturmamızı sağlar. Din, dil, ırk, toplumsal normlar, gelenek- görenekler, insan ilişkileri, siyasi eğilimler ve benzeri konulardaki tutumlarımız kimliklerimizi dışa vurmamıza yarar.
- Bir benlik saygısı yapılandırma ve koruma işlevi: Belirli birey, grup, nesne ya da olaylara ilişkin tutumlarımızın yön ve içeriğini belirleyen temel etmen, bu tutumların benlik saygımız üzerindeki etkileridir. Bir gruba üye olmak, bir bireyden hoşlanmak ya da nefret etmek, bir görüşü savunmak ya da karşısında durmak, benlik saygımızı yükselttiği sürece sahip çıkılacak tutumlardır (11).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma, Spor Eğitimi veren Fakülteler ve Yüksekokullarda öğrenim gören öğrencilerin basketbol sporuna karşı tutumlarının değerlendirilmesidir.

3.1.Araştırmanın Modeli

Araştırma modelini; 2015-2016 eğitim öğretim yılında, spor eğitimi veren fakülte ve yüksekokullar da öğrenim gören üniversite öğrencileri oluşturmaktadır.

3.2.Evrenve Örneklem

Çalışmanın evrenini, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Türkiye’de spor eğitimi veren fakülte ve yüksekokullar’da öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur.

Çalışmanın örneklem grubunu ise, Ege, Akdeniz, Orta Karadeniz, İç Anadolu ve Marmara gibi Türkiye’nin 5 farklı bölgesinden, uygun örneklem metodu ile seçilen ve çalışmada gönüllü olarak yer alan, Dumlupınar Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Gazi Osman Paşa Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi ve Kocaeli Üniversitesi’nden toplam 502 öğrenci oluşturmaktadır.

3.2.1. Çalışma Grubu

Araştırmaya, Dumlupınar Üniversitesi, Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu’nda öğrenim gören 100 öğrenci, Mersin Üniversitesi, Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu’nda öğrenim gören 106 öğrenci, Gazi Osman Paşa Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu’nda öğrenim gören 203 öğrenci, Anadolu Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi’nde öğrenim gören 91 öğrenci ve Kocaeli Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi’nde öğrenim gören 2 öğrenci, genel toplamda 502 öğrenci katılmıştır (Bak Tablo 3.1). Katılımcıların 234’ü kadın, 268’ini erkek katılımcılar oluşturmaktadır. Kadınlar katılımcılar, katılımcıların % 46,6’sını, erkekler ise %53.4’ünü oluşturmaktadır.

Tablo 3.1. Üniversiteler ve öğrenci sayıları

ÜNİVERSİTELER	ÖĞRENCİ SAYILARI
Dumlupınar Üniversitesi	100
Mersin Üniversitesi	106
Gazi Osman Paşa Üniversitesi	203
Anadolu Üniversitesi	91
Kocaeli Üniversitesi	2
Toplam	502

3.3. Protokol

Yapılan araştırma ve tarama sonucunda, spor eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarda öğrenim gören öğrencilerin, basketbola karşı tutumlarını belirleyip, değerlendirilmeye yönelik bir çalışma olmadığı gözlemlenmiştir. Bu nedenlere dayanarak çalışma konusu öğrencilerin basketbola karşı tutumlarının değerlendirilmesi üzerine yapılmaya karar verilmiştir.

Konu ile ilgili yapılan araştırma sonucu, Erman Öncü, Bülent Gürbüz, H. Mehmet Tunçkol tarafından geliştirilen Basketbol Tutum Ölçeği Kısa Formu'nun çalışma için uygun olacağı kanaatine varılmış, bu anlamda ölçeği geliştirenlerden telefon ve mail yoluyla izin alınmıştır. Uygulama içinde Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nden izin yazısı alınarak, tesadüf örneklem yöntemi ile seçilmiş olan ve Ege, Marmara, İç Anadolu, Akdeniz ve Orta Karadeniz bölgelerinde bulunan üniversitelerimizden, Dumlupınar Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Gazi Osman Paşa Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi ve Mersin Üniversitesi ile ölçeğin uygulanması için görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler neticesinde gerekli ve güvenilir mercilere ölçekler gönderilerek, belirlenen üniversitelerde tamamen gönüllü öğrencilere uygulanmıştır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Çalışmada kullanılan veri toplama aracı, 2 bölümden oluşmaktadır

3.4.1. Kişisel Bilgi Formu

Birinci bölümde, çalışmaya katılan katılımcıların cinsiyetleri, yaşları, bölümleri, sınıfları, refah düzeyleri, spor yapma durumları ve uğraştıkları spor branşları gibi genel bilgilerini edinmeye yönelik araştırmacı ve danışmanı tarafından 7 sorudan oluşturularak hazırlanmış, kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

3.4.2. Basketbol Tutum Ölçeği

İkinci bölümde ise Erman Öncü, Bülent Gürbüz, H. Mehmet Tunçkol tarafından geçerliği ve güvenilirliği yapılan, toplam 10 maddeden oluşan “Basketbol Tutum Ölçeği (kısa form)” kullanılmıştır. Ölçeğin kullanımı ile ilgili geliştiren kişilerden gerekli izinler alınmıştır. Ölçek’te bulunan 10 maddenin değerlendirilmesinde; “5-Kesinlikle katılıyorum, 4-Katılıyorum, 3-Kararsızım, 2-Katılmıyorum, 1-Kesinlikle katılmıyorum” olmak üzere beşli likert tipi ölçüm kullanılmaktadır.

Olumlu tutum ifadelerinin seçenekleri ‘Kesinlikle Katılıyorum’, ‘Katılıyorum’, ‘Kararsızım’, ‘Katılmıyorum’, ‘kesinlikle Katılmıyorum’ şeklinde sıralanmış; 5, 4, 3, 2 ve 1 şeklinde puanlanmıştır. Olumsuz ifadelerin seçenekleri ise 1, 2, 3, 4 ve 5 şeklinde ters olarak puanlanmıştır.

3.5. İstatistik Yöntem

Verilerin bilgisayar ortamına girilmesi ve grafiklerin çizilmesinde Windows için Microsoft Excel 2003, verilerin analizinde Windows için SPSS 20.0 paket programı ve tez yazımında Windows için Microsoft 2007 Ofis paketi kullanıldı

Verilerin dağılımlarıyla ilgili öncelikli olarak normallik testi olan Kolmogorow-Smirnov testi yapılmıştır ve verilerin non-parametrik yapıyı desteklediği ortaya çıkmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin dağılımları ve yüzdeleri tanımlayıcı istatistik (Descriptive Statistics) ile belirlendi. Katılımcıların Basketbol Tutum Ölçeği alt boyutlarına ilişkin, Tutum düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını araştırmak için, $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde üniversitelerine ve bölümlerine göre Kruskal-Wallis testi uygulandı.

Çalışmaya katılan öğrencilerin Basketbol Tutum Ölçeği alt boyutlarına ilişkin Cinsiyetlerine göre doyum düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Mann Whitney-U testi uygulandı.

4. BULGULAR

4.1.Araştırma Grubunun Kişisel Bilgilerinin Dağılımı

Tablo 4.1. Araştırma grubunun kişisel bilgilerinin dağılımı

FAKTÖR	DEĞİŞKEN	f	%
Cinsiyet	Kadın	234	% 46.6
	Erkek	268	% 53.4
	Toplam	502	% 100
Yaş	17-20	148	% 29.5
	21-25	320	% 63.7
	26-30	34	% 6.8
	Toplam	502	% 100
Sınıf	1. Sınıf	96	% 19.1
	2. Sınıf	112	% 22.3
	3. Sınıf	153	% 30.5
	4. Sınıf	141	% 28.1
	Toplam	502	% 100
Refah Düzeyi	Çok Kötü	24	% 4.8
	Kötü	41	% 8.2
	Normal	236	% 47.0
	İyi	171	% 34.1
	Çok İyi	30	% 6.0
	Toplam	502	% 100
Sportif etkinliklere düzenli katılıyor musunuz?	Evet	312	% 62.0
	Hayır	190	% 37.8
	Toplam	502	% 100
Uğraştığınız Spor Branşı	Takım Spor	256	% 51.0
	Bireysel Spor	246	% 49.0
	Toplam	502	% 100

Tablo 4.1’ de katılımcıların kişisel bilgilerinin dağılımı verilmektedir. Verilere göre, örneklem grubunda yer alan öğrencilerin, % 46,6’sının “Kadın” (n=234), % 63,7’sinin “21-25”, “Yaş” aralığında (n=320),%28,1’inin “4. Sınıf” (n=141) olduğu, % 47’sinin refah düzeyinin “Normal” olduğu (n=236) ve % 62’sinin (n=311) “Sportif etkinliklere düzenli olarak katıldığı”, % 51’inin (n=256) “Takım Spor yaptı” sonucu ortaya çıkmıştır.

4.2. Veri Toplama Aracının Örneklem Grubu İçin Güvenirlik Sonuçları

Tablo 4.2. Veri toplama aracının örneklem grubu için güvenirlik sonuçları

Basketbol Tutum Ölçeği	
Cronbach's Alpha	Soru Sayısı
.81	10

4.3. Hipotez 1: Cinsiyet Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları

Katılımcıların cinsiyetlerine göre .05 anlamlılık düzeyinde basketbol tutumlarına ilişkin yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, cinsiyete göre basketbol tutum ölçeği alt boyutlarında .05 düzeyinde anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.3. Cinsiyet değişkenine bağlı basketbol tutum düzeyi puanları

Basketbol Tutum Ölçeği Alt Boyutları	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Mann WhitneyU	p
EYLEM	Kadın	234	245.35	57411.00	29916.00	.373
	Erkek	268	256.87	68842.00		
DEĞER	Kadın	234	251.32	58810.00	31315.00	.980
	Erkek	268	251.65	67443.00		

4.4. Hipotez 2: Spor Branşı Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları

Katılımcıların spor branşlarına göre .05 anlamlılık düzeyinde basketbol tutumlarına ilişkin yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, spor branşına göre basketbol tutum ölçeği alt boyutlarında .05 düzeyinde anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.4. Spor branşı değişkenine bağlı basketbol tutum düzeyi puanları

Basketbol Tutum Ölçeği Alt Boyutları	Spor Branşı	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
EYLEM	Bireysel Sporlar	256	241.00	59286.50	28905.05	.111
	Takım Sporları	246	261.59	66966.50		
DEĞER	Bireysel Sporlar	256	245.65	60430.00	30049.00	.373
	Takım Sporları	246	257.12	65823.00		

4.5. Hipotez 3: Yaş Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları

Katılımcıların yaşlarına göre .05 anlamlılık düzeyinde basketbol tutumlarına ilişkin yapılan Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre, yaşlara göre basketbol tutum ölçeği alt boyutlarında .05 düzeyinde anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.5. Yaş değişkenine bağlı basketbol tutum düzeyi puanları

Basketbol Tutum Ölçeği Alt Boyutları	YAŞ	N	Sıra Ortalaması	sd	X ²	p
EYLEM	17-20	148	248.74	2	.340	.844
	21-25	320	251.37			
	26-30	34	264.75			
DEĞER	17-20	148	245.17	2	3.41	.182
	21-25	320	249.81			
	26-30	34	294.93			

4.6. Hipotez 4: Okudukları Bölüm Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları

Katılımcıların bölümlerine göre .05 anlamlılık düzeyinde basketbol tutumlarına ilişkin yapılan Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre, bölümlerine göre basketbol tutum ölçeği alt boyutlarından ‘değer’ alt boyutunda ($X^2=19.93$; $p=.000$; $p<0.05$) anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tablo 4.6. Okudukları bölüm değişkenine bağlı basketbol tutum düzeyi puanları

Basketbol Tutum Ölçeği Alt Boyutları	BÖLÜM	N	Sıra Ortalaması	sd	X ²	p
EYLEM	Beden Eğitimi Öğretmenliği	284	252.42	3	2.01	.569
	Antrenörlük Eğitimi	183	256.27			
	Spor Yöneticiliği	13	212.35			
	Rekreasyon	22	223.05			
DEĞER	Beden Eğitimi Öğretmenliği	284	266.90	3	19.93	.000
	Antrenörlük Eğitimi	183	217.43			
	Spor Yöneticiliği	13	346.54			
	Rekreasyon	22	279.86			

4.7. Hipotez 5: Okudukları Sınıf Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları

Katılımcıların sınıflarına göre .05 anlamlılık düzeyinde basketbol tutumlarına ilişkin yapılan Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre, sınıflarına göre basketbol tutum ölçeği alt boyutlarından ‘değer’ alt boyutunda ($X^2=26.09$; $p=.000$; $p<0.05$) anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tablo 4.7. Okudukları sınıf değişkenine bağlı basketbol tutum düzeyi puanları

Basketbol Tutum Ölçeği Alt Boyutları	SINIF	N	Sıra Ortalaması	sd	X ²	p
EYLEM	1	96	243.38	3	3.91	.271
	2	112	250.37			
	3	153	239.49			
	4	141	270.96			
DEĞER	1	96	302.72	3	26.09	.000
	2	112	277.68			
	3	153	228.62			
	4	141	220.66			

4.8. Hipotez 6: Refah Düzeyi Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları

Katılımcıların refah düzeylerine göre .05 anlamlılık düzeyinde basketbol tutumlarına ilişkin yapılan Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre, refah düzeyine göre basketbol tutum ölçeği alt boyutlarından .05 düzeyinde anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.8. Refah düzeyi değişkenine bağlı basketbol tutum düzeyi puanları

Basketbol Tutum Ölçeği Alt Boyutları	Refah Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	sd	X ²	p
EYLEM	Çok Kötü	24	217.13	4	3.10	.540
	Kötü	41	229.83			
	Normal	236	252.21			
	İyi	171	257.02			
	Çok İyi	30	271.57			
DEĞER	Çok Kötü	24	315.75	4	6.20	.184
	Kötü	41	258.76			
	Normal	236	253.51			
	İyi	171	239.52			
	Çok İyi	30	242.60			

4.9. Hipotez 7: Spor Yapma Durumları Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları

Katılımcıların spor yapma durumlarına göre .05 anlamlılık düzeyinde basketbol tutumlarına ilişkin yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, spor yapma durumlarına göre basketbol tutum ölçeği alt boyutlarında .05 düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tablo 4.9. Spor yapma durumları değişkenine bağlı basketbol tutum düzeyi puanları

Basketbol Tutum Ölçeği Alt Boyutları	Spor Yapıyor musunuz?	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
EYLEM	Evet	311	270.29	84061.00	23545.00	.000
	Hayır	190	219.42	41690.00		
DEğER	Evet	311	256.62	79809.50	27796.50	.263
	Hayır	190	241.80	45941.50		

5. TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Bu çalışmanın amacı, dünyanın her yerinde milyonları etkileyen, kültürleri birleştiren ve tanıtan, kendine özgü bir kültür oluşturan, futboldan sonra dünyada en çok ilgilenilen ve izlenen ikinci spor branşı olan ve her geçen gün popülerliği artan basketbol sporuna karşı, şuanın sporcuları sayabileceğimiz, geleceğin spor eğiticileri olacak spor eğitimi veren fakülteler ve yüksekokullarda öğrenim gören öğrencilerin tutumlarının incelenmesidir. Daha önce örneği yapılmamış bu çalışmanın bundan sonra yapılacak araştırmalara ve basketbol sporunu geliştirmeye ışık tutacağı düşünülmektedir.

5.1.1. Cinsiyet Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları

Araştırmada elde edilen bulgular ve sonuçlar incelendiğinde, araştırmaya katılan spor eğitimi veren fakülte ve yüksekokul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre basketbol tutum düzeyi puanlarında anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır.

Fiziksel özelliklerden dolayı İçinde sertlik, bedensel mücadele, kuvvet v.b. etkenler barındıran spor branşları erkek cinsine daha yakın olduğu düşünülse de, katılımcı öğrenciler, basketbola karşı tutum düzeylerinde, cinsiyet faktörünün, fark yaratan bir etken olmadığını ortaya koymuşlardır. Basketbolun her cinsiyet gözetmeyen bir spor olduğu düşünülebilir. Geleceğin spor adamları ve eğiticileri olarak kabul edilebilecek bu grubun, kendi görüş ve değerlerini ileriki nesillere aktaracağı düşünülürse ve basketbol tutum düzeylerinin gelecek nesillerde de cinsiyet değişkeninin fark yaratmayacağı ön görülerek, kadın basketbolunun biraz daha değerlendirilip erkek basketbol seviyesine getirilmesi ihtiyacı olduğu düşünülebilir.

5.1.2. Spor Branşı Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları

Araştırmada elde edilen bulgular ve sonuçlar incelendiğinde, araştırmaya katılan spor eğitimi veren fakülte ve yüksekokul öğrencilerinin yaptıkları spor branşlarına göre basketbol tutum düzeyi puanlarında anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır.

Yapılan araştırmada öğrencilerin yaptıkları spor branşları, bireysel ve takım sporları olarak ikiye ayrılmıştır. Bireysel sporlarla ilgilenen öğrencilerin, bir takım sporu olan basketbola karşı tutum düzeyleri, takım sporuyla ilgilenen öğrencilerle benzerlik gösterdiği gözlenmiştir. Öğrencilerin yaptıkları spor branşlarının, diğer spor türlerine karşı tutumlarını etkilememektedir. Bireysel sporlarla ilgilenen öğrenciler aynı anda takım sporlarına da ilgi duyabilirler. Takım sporları, ilgilenenleri ve sporcuları, diğer benzerleriyle bir araya getirirken sosyal bir ortama itmesi ve basketbolun yüksek sosyokültürel yapısı, bireysel sporlar ile ilgilenen öğrencileri kendine çektiği düşünülebilir.

5.1.3. Okudukları Bölüm Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları

Araştırmada elde edilen bulgular ve sonuçlar incelendiğinde, araştırmaya katılan spor eğitimi veren fakülte ve yüksekokul öğrencilerinin bölümlerine göre basketbol tutum düzeyi puanlarında anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Görülen anlamlı farklılığın değer alt boyutunda olduğu gözlenmiştir.

Bölümlere göre baktığımızda, spor yöneticiliği bölümündeki öğrencilerin tutumlarının daha fazla değer boyutunda olduğu gözlemlenmektedir. Bunu sebebini aldıkları derslerin teori ağırlıklı olmasından dolayı kaynaklandığı düşünülebilir. Değer alt boyutu sıralaması da spor yöneticiliği bölümünü, rekreasyon ve beden eğitimi ve spor öğretmenliği takip etmektedir. Antrenörlük bölümü ise son sırada yer alarak daha çok eylem boyutunda farklılık göstermektedir. Antrenörlük bölümünün daha çok uygulamaya dayalı bir eğitim anlayışı olduğu düşünöldüğünde, aldıkları derslerin tutumlara etki ettiği düşüncesinin güçlendiği düşünülebilir.

5.1.4. Okudukları Sınıf Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları

Araştırmada elde edilen bulgular ve sonuçlar incelendiğinde, araştırmaya katılan spor eğitimi veren fakülte ve yüksekokul öğrencilerinin yaptıkları sınıflarına göre basketbol tutum düzeyi puanlarında anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Araştırma sonuçları incelendiğinde sınıflar arasında basketbol tutum düzeyi puanları değişirken, yaş değişkenin öğrencilerin basketbol tutum düzeylerinde etkin bir faktör olmadığını ortaya koymaktadır. Öğrencilerin okudukları sınıfları yaş durumları ile de ilişkilendiğinden yola çıkarak sınıf durumunun getirdiği sorumluluk ve önceliklerin tutumları etkilediği düşünülebilir.

Öğrenciler okula başladıkları ilk yıllarda tutum düzeyleri, geldikleri spor branşları veya okula hazırlanma durumlarına göre farklıyken, ilerleyen sınıflarda sporculuktan öğrenciliğe geçiş tutumlarını etkilediği düşünülebilir.

5.1.5. Refah Düzeyi Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları

Araştırmada elde edilen bulgular ve sonuçlar incelendiğinde, araştırmaya katılan spor eğitimi veren fakülte ve yüksekokul öğrencilerinin yaptıkları refah düzeylerine göre basketbol tutum düzeyi puanlarında anlamlı bir fark olmadığı gözlemlenmiştir.

Öğrencilerin refah düzeyi seviyelerinin, basketbol tutumlarını farklı kılmamasının sebebi olarak basketbolun her refah düzeyine etkisi olduğunu ve refah düzeylerinin tutum oluşumlarını etkilemediği düşünülebilir.

5.1.6. Spor Yapma Durumları Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları

Araştırmada elde edilen bulgular ve sonuçlar incelendiğinde, araştırmaya katılan spor eğitimi veren fakülte ve yüksekokul öğrencilerinin yaptıkları spor yapma durumlarına göre basketbol tutum düzeyi puanlarında sadece eylem alt boyutunda bir farklılık olduğu saptanmıştır.

Spor yapanların, sporu yaşamayı seçmiş olduklarını ve hayatlarının bir parçası haline getirdiklerini varsaydığımızda, aradaki anlamlı farkın buna bağlı olduğu ve sporu eylemsel boyutlarda yaşadıkları için basketbola karşı tutumlarının da eylem boyutunda olduğu düşünülebilir.

5.1.7. Yaş Değişkenine Bağlı Basketbol Tutum Düzeyi Puanları

Araştırmada elde edilen bulgular ve sonuçlar incelendiğinde, araştırmaya katılan spor eğitimi veren fakülte ve yüksekokul öğrencilerinin yaptıkları yaş değişkenine göre basketbol tutum düzeyi puanlarında anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır.

Yaş değişkenine göre öğrencilerin, basketbol tutum düzeylerine baktığımızda anlamlı farklılıklar olmaması, yaşlarının artmasının öğrencilerin basketbol tutum düzeylerini etkilemediğini göstermektedir. Basketbol sporunun sürekli gelişen ve yayılan yapısı sayesinde, tutum düzeylerinin değişmediği düşünülebilir.

Bütün değerler incelendiğinde, öğrencilerin cinsiyet, yaşı, spor branşı ve refah düzeylerinin basketbol tutumlarında bir farklılık göstermediği gözlemlenirken, bölüm ve sınıflarına göre ise değer alt boyutlarında farklılık göstermiş olup, spor yapma durumlarına göre de eylem alt boyutlarında farklılık olduğu gözlenmiştir. Buda bize öğrencilerin basketbol tutumlarına, bölümler, sınıflar ve spor yapma durumlarının etkileyip, farklılık gösterdiğini göstermektedir.

5.2. Sonuç

Yaptığımız bu çalışmada, spor eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarda öğrenim gören öğrencilerin çeşitli değişkenlere göre basketbol sporuna karşı tutumlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Tutumların değerlendirilmesinde kullanılan 'Basketbol Tutum Ölçeği' aracılığı ile çalışmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerinin analiz sonuçları doğrultusunda cinsiyetlerine, yaşlarına, bölümlerine, refah düzeylerine, yaptıkları spor branşı ve spor yapma durumlarına dair sonuçlar karşılaştırmalı olarak ortaya konmaya çalışılmıştır.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre basketbol tutum düzeylerine ilişkin değerlendirme puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Katılımcıların basketbol tutum düzeylerine ilişkin puanları, cinsiyetlerine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Katılımcıların spor branşlarına göre basketbol tutum düzeylerine ilişkin değerlendirme puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Katılımcıların basketbol tutum düzeylerine ilişkin puanları, spor branşlarına göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Katılımcıların yaşlarına göre basketbol tutum düzeylerine ilişkin değerlendirme puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Katılımcıların basketbol tutum düzeylerine ilişkin puanları, yaşlarına göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Katılımcıların eğitim aldıkları bölümlerine göre basketbol tutum düzeylerine ilişkin değerlendirme puanları arasında anlamlı farklılık vardır. Katılımcıların basketbol tutum düzeylerine ilişkin puanları, bölümlerine göre farklılık gösterdiği saptanmıştır. Spor yöneticiliği bölümü daha çok değer alt boyutunda farklılık

gösterirken, antrenörlük bölümü daha çok eylem alt boyutunda farklılık gösterdiği gözlemlenmiştir.

Katılımcıların sınıflarına göre basketbol tutum düzeylerine ilişkin değerlendirme puanları arasında anlamlı farklılık vardır. Katılımcıların basketbol tutum düzeylerine ilişkin puanları, sınıflarına göre farklılık gösterdiği saptanmıştır.

Katılımcıların refah düzeylerine göre basketbol tutum düzeylerine ilişkin değerlendirme puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Katılımcıların basketbol tutum düzeylerine ilişkin puanları, refah düzeylerine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Katılımcıların spor yapma durumlarına göre basketbol tutum düzeylerine ilişkin değerlendirme puanları arasında eylem alt boyutunda anlamlı farklılık vardır. Katılımcıların basketbol tutum düzeylerine ilişkin puanları, spor yapma durumlarına göre eylem alt boyutunda farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

İstatistiksel analizlerin sonucunda meydana çıkan bulgular katılımcıların, cinsiyet, spor branşı yaş ve refah düzeyi durumlarına göre basketbol tutum düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu görünmezken, okudukları bölümler ve sınıflarına göre değer alt boyutunda, spor yapma durumlarına göre ise sadece eylem alt boyutunda anlamlı farklılıklar var olduğunu göstermiştir.

5.3. Öneriler

Literatürü incelediğimizde, üniversite öğrencilerinin, basketbol sporun karşı gösterdikleri tutum düzeyleri üzerine hiç araştırma olmadığı dikkatimizi çekti. Spor eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarda okuyan, geleceğin spor eğiticileri ve planlayıcıları olarak kabul edilen öğrencilerin, basketbola karşı tutumlarının araştırılıp bilinmesi ve bu araştırmalar sonucu olumlu, olumsuz tutumların nasıl oluştukları üzerine çalışmalar yapılması, basketbolun geleceğine ve nasıl gelişeceğine yön verecektir. Öğrencilerin tutumlarının bilinmesi basketbol çalışmalarına yön verecek niteliktedir.

Spor eğitimi alan öğrencilerin, gelecekte spor tutumları oluşmasına ve değişmesine olumlu veya olumsuz katkı sağlayacakları düşünülürse, basketbolun

geleceğine ve gelişmesine daha iyi yön verebilmek adına, basketbol çalışmalarının bu öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde değiştirmeye yönelik olmasını önerebiliriz.

Yapılacak basketbol çalışmalarında daha kaliteli ve ya daha özverili bir katılımcı grubu ile daha nitelikli çalışmalar yapabilmek adına, basketbol tutumlarının bilinmesi, olumlu ve olumsuz tutuma sahip bireyler ayrı ayrı değerlendirilerek etkili çalışmalar yapılmasını sağlayabilir.

Üniversitelerde basketbolun güncel değerlendirmesini yaparken ve ya basketbolun gelişmesine katkı sağlayan etkenlerin ne olduğu değerlendirilirken, olumsuz tutumların nasıl oluştuğuna bakılarak hatalar düzeltilebilir ve ya olumlu tutumların nasıl oluştuğuna bakılarak doğru çalışmaların geliştirilerek devam ettirilmesi sağlanabilir.

Bu öğrencilerin basketbol tutumlarının olumlu yönde iyileştirilmesinin, gelecekte basketbol düzeyinin artmasına katkı sağlayacağı düşünülebilir ve basketbol düzeyinin artması ile toplum refah ve barış düzeyinin artmasına katkı sağlayacağı düşünülebilir.

KAYNAKÇA

1. Ada, Ş., Başar, E., Dağlı, A., Ekinci, E., Ergün, M., Gelbal, S., Hoşgörür, V., Kıroğlu, K., Mahiroğlu, A., Taştan, N. (Ed: Demirel, Ö., Kaya, Z.) (2006). *Eğitim Bilimine Giriş*, Pagem Yayınları, Ankara.
2. Akyüz, Y., (2014) *Türk Eğitim Tarihi*, Pagem Akademi Yayınları, Ankara.
3. Akyüz, Y., *Farabi'nin Türk Ve Dünya Eğitim Tarihindeki Yeri*, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/512/6288.pdf> : 82-83) Erişim Tarihi: 15.04.2016
4. Baklavacı, Y., G., (2015). *Orta Okul Öğrencilerinin Okul Öğrenci Meclislerine İlişkin Tutumları*, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Ve Denetimi Bilim Dalı, İstanbul S:36
5. Başeri, E., (1994). *Futbolda Psikoloji Ve Başarı*, Ankara S:19
6. Baysal, A., C., (1981). Sosyal Psikolojide Tutumlara Teorik Bir Yaklaşım, *İstanbul Üniversitesi, İşletme Fakültesi Dergisi*, Mart, İstanbul, S:121-123-124
7. Cantek, Ş., F., Yarar, B., *Erken Cumhuriyet Dönemi Dergi Ve Gazetelerinde Spor Ve Kadın (1928-1960)*
8. Cavlı, E., E., (2010) *İnşaat Sektörünün Risk Tutumu*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Proje Ve Yapım Yönetimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Programı, İstanbul S:30
9. Çilesizoğlu, S., (2015), *Erkek Basketbolcularda Kalça Açılarının Ve Kalça Abductor Kolumun Çabukluk Performansına Etkilerinin İncelenmesi*, Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul , S:18
10. Darendelioğlu, R.,(2008), *Bir Rekreasyon Faaliyeti Olarak Basketbol Maçlarına Katılımı Etkileyen Faktörler (Beko Basketbol Ligi Antalya Örneği)*, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Antalya, S:3
11. Demirtaş, H., A., (2012). *Tutum, Tutum Değişimi Ve İkna*, Nobel Yayınları, Ankara S:1-2-3-5-6
12. Demirel, M.,(2016) *Basketbol Ders Notları*, Dumlupınar Üniversitesi, Beden Eğitimi Ve Spor Yüksek Okulu, Kütahya

13. Dever, A., (2010). *Spor Sosyolojisi*, Başlık Yayın s:21-22
14. Gürsel, M., Hesapçioğlu, M., (2010). *Eğitim Bilimlerine Giriş*, Eğitim Akademi Yayınları s:20
15. Er, F., (2015). *Hemşirelerin Verimliliğe İlişkin Tutumları*, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, Hastahane Ve Sağlık Kurumları Yönetimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul S:33-36-37
16. Eynur, B, Muharremoğlu, A . (2010). Dünyada Ve Türkiye'de Mevcut Beden Eğitimi Öğretmenliği Eğitim Öğretim Durumu, *Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 7 (1), . <http://dergipark.gov.tr/ataunibesyo/issue/2406/30669>Erişim Tarihi: 13.06.2017
17. FIBA,(2014), *Genel Kurulu, Resmi Basketbol Kuralları Kitapçığı*, Barselona, İspanya
18. Fidan, N., Erden, M.,(1998). *Eğitime Giriş*, Alkım Yayınevi,
19. Fidan, N., (2012).*Okulda Öğrenme ve Öğretme*, Pagem Akademi, Ankara:4
20. Gürsel, M., Hesapçioğlu, M., (2010). *Eğitim Bilimlerine Giriş*, Eğitim Yayınevi, Ankara:20
21. <http://www.antrenmanbilimleri.com/> - Erişim Tarihi: 10.03.2016
22. [.http://www.tdk.org.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.56958406a97773.92056903](http://www.tdk.org.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.56958406a97773.92056903)Erişim Tarihi: 13.01.16
23. <http://www.encyclopedia.com/people/sports-and-games/sports-biographies/james-naismith> Erişim Tarihi: 16.07.2017
24. <http://www.fiba.com/history>Erişim Tarihi: 16.07.2017
25. http://www.springfieldcollegepride.com/information/birthplace_basketballErişim Tarihi: 16.07.2017
26. <http://www.oocities.org/genclife/spor/basket.htm>Erişim Tarihi: 16.07.2017
27. <http://diclespor.blogcu.com/turk-basketbol-tarihi/658099>Erişim Tarihi: 16.07.2017
28. <https://www.olympic.org/international-basketball-federation>Erişim Tarihi: 16.07.2017
29. http://www.nba.com/features/ball_timeline_060228.html Erişim Tarihi: 15.06.2017

30. http://www.fibaeurope.com/cid_wrK1VLghIh6c456CM2LjL2.html Erişim Tarihi: 15.06.2017
31. Harmandar, D., (2008). *Avrupa Birliğine Üye Ülkelerden İngiltere, Yunanistan ve Bulgaristan ile Türkiye'deki Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması*, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi:8-9
32. Helmer, S., D., (2000), *The History Of Basketball*, The Rosen Publishin Grup Newyork,
33. İnceoğlu, M., (2010). *Tutum Algı İletişim*, Beykent Üniversitesi Yayın Evi, İstanbul S:29
34. Karadağ, A., B., (2012). *Orta Öğretim Öğrencilerinin Ve Öğretmenlerinin Türk Edebiyatı Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara S:12
35. Kangalgil, M., Kural, T., Coşkun, F.,(2014).*Basketbol El Kitabı*, Spor Yayınevi, Ankara.
36. Kangalgil, M., (2008).*Beden Eğitimi Derslerinde Kullanılan Farklı Tür Dönütlerin Erişi, Kalıcılık ve Transfere Etkisi*, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri ve Teknolojisi Programı, Doktora Tezi, Ankara
37. Kurt, T., Kılıç, M., Kılıç, M., N., Özbayraktar, F., (2015). *Türk Spor Tarihi*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Devlet Kitapevi,Ankara:9
38. Okur, M., (2011),*Basketbolcularda 8 Haftalık Hız Antrenman Programının İvmelenme Ve Çeviklik Üzerine Etkisi*, T.C. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya S:2
39. Özkan, H., H., (2006), *Atatürk Üniversitesi, Ağrı Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü*, Cilt:14 No:1 Kastamonu Eğitim Dergisi Sayı, Mart 29-38:35
40. Öncü, E., Gürbüz, B., Tunçkol, M., H., (2012). *International Journal of Human Sciences*,Volume:9,İssue:2

41. Pazarözyurt, İ., (2008), *Elit Bayan Basketbolcularda Antropometrik Özellikler, Dikey Sıçrama Ve Omurga Esnekliğinin Mevkilere Göre İncelenmesi*, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Adana S:6
42. Sayın, M., (2011). *Hareket ve Beceri Öğretimi*, Spor yayınevi,Ankara:7
43. Sevim, Y., (2006). *Basketbolda Teknik Taktik Antrenman*, Nobel Yayınları Ankara s:1
44. Sevim, Y., (1981), *Okullar ve Kulüpler İçin Basketbol*, Aydınlar Matbaası, Ankara S:17
45. Şanlı, S., Mil, H., İ., Güçlü, M., Arkan, Y., (2015). *Spor Güvenliği Ve Yönetimi*, Salmat Yayıncılık,Ankara:3
46. Tekin, N., (2014), *Spor Sponsorluğu: Türk Hava Yolları – Türkiye Basketbol Federasyonu*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Bolu, S:57-60
47. Topçu, P., (2009). *Cinsiyetin Bilgisayar Tutumu üzerindeki Etkisi: Bir Meta Analiz Çalışması*, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar Ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Bilgisayar Ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bilim Dalı, İstanbul S:14-23
48. Tosun, C.,(April 2006) Yabancı Dilde Eğitim Sorunu, *Journal of Language and Linguistic Studies* Vol.2, No.1.
49. Umut, C., (2011), *What Are The Similarities & Differences Between USA & Turkey In Terms Of Basketball Sector's Effect On Economy?*, Bilkent University, School Of Applied Technology And Management Business Information Management Department, School Of Applied Technology And Management, 63 231 Business Research Skills Course, S:6
50. Urartu, Ü., (2000). *Basketbol Teknik-Taktik-Kondisyon*, İnkılap Kitabevi s:13-14-11
51. Yılmaz, T., M., (2009). *Üniversite Öğrencilerinin Öz-Anlayışları(self-compassion) İle Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Psikolojik Danışmanlık Ve Rehberlik Bilim Dalı, Konya S:20

52. Yerlikaya, B., (2012).*Spor Kavramında Dönüşüm Ve Sporun Bir Sosyal Politika Aracı Olarak Kullanımı*, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi Ve Çalışma İlişkileri Anabilim Dalı, Çalışma Ekonomisi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul :7
53. Yeşilbaş, Z., (2006). *İlköğretim Okullarında Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Öğretmen Tutumlarının Öğrenci Ve Ders Üzerindeki Etkileri*, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe Ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul S:13
54. www.wikipedia.org.tr Erişim Tarihi: 03.03.2016
55. www.tbf.org.trErişim Tarihi: 10.06.2017

EKLER

Ek 1: Bilimsel Çalışma İzni

T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Sayı :91647215 / 10
Konu : Bilimsel Çalışma İzni Hk.

18 / 12 / 2015

İLGİLİ MAKAMA

Üniversitemiz, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında Yüksek Lisans Öğrencisi olan **Emre ALKAÇ**' ın yürütmekte olduğu "**Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Basketbola İlişkin Tutum Düzeylerinin İncelenmesi**" konulu Yüksek Lisans Tez çalışması kapsamında; Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında anket uygulanması düşünülmektedir. Uygulanması düşünülen anket formu ekte sunulmuştur.
Gereğini Bilginize Arz Ederim.

Doç. Dr. Adnan ERSOY
Anabilim Dalı Başkanı

D.P.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Başkanlığı, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Germiyan Kampüsü, Afyon Yolu 5 Km. 43020, KÜTAHYA Telefon: 0274-2270458-59 (2 hat), Faks: 0274-2270460

Ek 2: Veri Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

- 1- Cinsiyetiniz ?   ( ) Kadın   ( ) Erkek
- 2- Yaşınız ?   ( )17-20   ( )21-25   ( )26-30   ( )30 ve üstü
- 3-Fakülteniz ve Bölümünüz? (Lütfen belirtiniz)
- Beden Eğitimi ve Spor Öğretm. ( ) Antrenörlük Eğitimi ( ) Spor Yöneticiliği ( ) Rekreasyon ( )
- 4- Sınıfınız?
1. Sınıf ( ) 2. Sınıf ( ) 3. Sınıf ( ) 4. Sınıf ( )
- 5-Toplumdaki kişilerin refah düzeyini düşündüğünüzde "1" en düşük basamak, "5" en yüksek basamak olmak üzere siz kendinizi bu refah düzeyinin kaçınıcı basamağında görüyorsunuz?
- Çok Kötü ( ) Kötü ( ) Normal ( ) İyi ( ) Çok İyi ( )
- 6- Aktif spor yapıyor musunuz?   ( )Evet   ( )Hayır
- 7- Uğraştığınız spor branşı;
- Takım Sporları ( ) Bireysel Sporlar ( )

Ek 3: Basketbol Tutum Ölçeği

BASKETBOL TUTUM OLÇEĞİ-10						
Her bir ifadeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra, buna ne derece katıldığımızı ya da katılmadığımızı, ifadenin yanındaki kutucukları işaretleyerek belirtiniz. Lütfen her ifadeyi bir kez işaretleyiniz ve cevaplanmamış hiçbir ifade bırakmayınız.		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Basketbolu hayatımın bir parçası olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
2	Basketbol bence gereksiz bir spor dalı.	1	2	3	4	5
3	Basketbolla ilgili gazete yazılarını okumayı severim.	1	2	3	4	5
4	Basketbol bana çok saçma geliyor.	1	2	3	4	5
5	Basketbolla ilgili bir programı seyretmek için uykusuz kalabilirim.	1	2	3	4	5
6	Basketbol bana keyif vermiyor.	1	2	3	4	5
7	İnsanlarla basketbol üzerine konuşmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5
8	Basketbol vakit ayırmaya değer.	1	2	3	4	5
9	Basketbolla ilgili bir şey duyduğumda dikkatimi hemen o noktaya çeviririm.	1	2	3	4	5
10	Basketbolla ilgilenmenin boşa geçirilmiş zaman olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5

Ek 4: İstatistik Test Sonuçları

1. Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Veriler

cinsiyet

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kadın	234	46,6	46,6	46,6
	Erkek	268	53,4	53,4	100,0
	Total	502	100,0	100,0	

yas

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	17-20	148	29,5	29,5	29,5
	21-25	320	63,7	63,7	93,2
	26-30	34	6,8	6,8	100,0
	Total	502	100,0	100,0	

bolum

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Beden Eğitimi Öğretmenliği	284	56,6	56,6	56,6
	Antrenörlük Eğitimi	183	36,5	36,5	93,0
	Spor Yöneticiliği	13	2,6	2,6	95,6
	Rekreasyon	22	4,4	4,4	100,0
	Total	502	100,0	100,0	

sınıf

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	96	19,1	19,1	19,1
	2	112	22,3	22,3	41,4
	3	153	30,5	30,5	71,9
	4	141	28,1	28,1	100,0
	Total	502	100,0	100,0	

refah düzeyi

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	çok kötü	24	4,8	4,8	4,8
	kötü	41	8,2	8,2	12,9
	normal	236	47,0	47,0	60,0
	iyi	171	34,1	34,1	94,0
	çok iyi	30	6,0	6,0	100,0
Total	502	100,0	100,0		

spor yapıyor musunuz?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	evet	311	62,0	62,0	62,0
	hayır	190	37,8	37,8	99,8
	3,00	1	,2	,2	100,0
	Total	502	100,0	100,0	

uğraştığınız spor branşı

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Takım Sporları	256	51,0	51,0	51,0
	Bireysel sporlar	246	49,0	49,0	100,0
	Total	502	100,0	100,0	

2. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Basketbol Tutumlarına İlişkin Veriler

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
Eylem	502	14,2769	4,39436	5,00	25,00
Deger	502	19,9741	4,10799	5,00	25,00
cinsiyet	502	1,5339	,49935	1,00	2,00

Ranks

	cinsiyet	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Eylem	Kadın	234	245,35	57411,00
	Erkek	268	256,87	68842,00
	Total	502		
Deger	Kadın	234	251,32	58810,00
	Erkek	268	251,65	67443,00
	Total	502		

Test Statistics^a

	Eylem	Deger
Mann-Whitney U	29916,000	31315,000
Wilcoxon W	57411,000	58810,000
Z	-,891	-,025
Asymp. Sig. (2-tailed)	,373	,980

a. Grouping Variable: cinsiyet

3. Katılımcıların Spor Branşlarına Göre Basketbol Tutumlarına İlişkin Veriler

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
Eylem	502	14,2769	4,39436	5,00	25,00
Deger	502	19,9741	4,10799	5,00	25,00
uğraştığınız spor branşı	502	1,4900	,50040	1,00	2,00

Ranks

uğraştığınız spor branşı		N	Mean Rank	Sum of Ranks
Eylem	Takım Sporları	256	261,59	66966,50
	Bireysel sporlar	246	241,00	59286,50
	Total	502		
Deger	Takım Sporları	256	257,12	65823,00
	Bireysel sporlar	246	245,65	60430,00
	Total	502		

Test Statistics^a

	Eylem	Deger
Mann-Whitney U	28905,500	30049,000
Wilcoxon W	59286,500	60430,000
Z	-1,594	-,891
Asymp. Sig. (2-tailed)	,111	,373

a. Grouping Variable: uğraştığınız spor branşı

4. Katılımcıların Yaşlarına Göre Basketbol Tutumlarına İlişkin Veriler

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
Eylem	502	14,2769	4,39436	5,00	25,00
Deger	502	19,9741	4,10799	5,00	25,00
yas	502	1,7729	,55821	1,00	3,00

Ranks

	yas	N	Mean Rank
Eylem	17-20	148	248,74
	21-25	320	251,37
	26-30	34	264,75
	Total	502	
Deger	17-20	148	245,17
	21-25	320	249,81
	26-30	34	294,93
	Total	502	

Test Statistics^{a,b}

	Eylem	Deger
Chi-Square	,340	3,410
df	2	2
Asymp. Sig.	,844	,182

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: yas

5. Katılımcıların Bölümlerine Göre Basketbol Tutum Düzeylerine İlişkin Veriler

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
Eylem	502	14,2769	4,39436	5,00	25,00
Deger	502	19,9741	4,10799	5,00	25,00
bolun	502	1,5478	,75072	1,00	4,00

Ranks

bolun		N	Mean Rank
Eylem	Beden Eğitimi Öğretmenliği	284	252,42
	Antrenörlük Eğitimi	183	256,27
	Spor Yöneticiliği	13	212,35
	Rekreasyon	22	223,05
	Total	502	
Deger	Beden Eğitimi Öğretmenliği	284	266,90
	Antrenörlük Eğitimi	183	217,43
	Spor Yöneticiliği	13	346,54
	Rekreasyon	22	279,86
	Total	502	

Test Statistics^{a,b}

	Eylem	Deger
Chi-Square	2,015	19,939
df	3	3
Asymp. Sig.	,569	,000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: bolun

6. Katılımcıların Sınıflarına Göre Basketbol Tutum Düzeylerine İlişkin Veriler

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
Eylem	502	14,2769	4,39436	5,00	25,00
Deger	502	19,9741	4,10799	5,00	25,00
smuf	502	2,6753	1,07973	1,00	4,00

Ranks

	smuf	N	Mean Rank
Eylem	1	96	243,38
	2	112	250,37
	3	153	239,49
	4	141	270,96
	Total	502	
Deger	1	96	302,72
	2	112	277,68
	3	153	228,62
	4	141	220,66
	Total	502	

Test Statistics^{a,b}

	Eylem	Deger
Chi-Square	3,917	26,090
df	3	3
Asymp. Sig.	,271	,000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: smuf

7. Katılımcıların Refah Düzeylerine Göre Basketbol Tutum Düzeylerine İlişkin Veriler

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
Eylem	502	14,2769	4,39436	5,00	25,00
Deger	502	19,9741	4,10799	5,00	25,00
refah duzeyi	502	3,2829	,87984	1,00	5,00

Ranks

	refah duzeyi	N	Mean Rank
Eylem	çok kötü	24	217,13
	kötü	41	229,83
	normal	236	252,21
	iyi	171	257,02
	çok iyi	30	271,57
	Total	502	
Deger	çok kötü	24	315,75
	kötü	41	258,76
	normal	236	253,51
	iyi	171	239,52
	çok iyi	30	242,60
	Total	502	

Test Statistics^{a,b}

	Eylem	Deger
Chi-Square	3,108	6,204
df	4	4
Asymp. Sig.	,540	,184

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: refah duzeyi

8.Katılımcıların Spor Yapma Durumlarına Göre Basketbol Tutum Düzeylerine İlişkin Veriler

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
Eylem	502	14,2769	4,39436	5,00	25,00
Deger	502	19,9741	4,10799	5,00	25,00
spor yapıyor musunuz?	502	1,3825	,49056	1,00	3,00

Ranks

spor yapıyor musunuz?		N	Mean Rank	Sum of Ranks
Eylem	evet	311	270,29	84061,00
	hayır	190	219,42	41690,00
	Total	501		
Deger	evet	311	256,62	79809,50
	hayır	190	241,80	45941,50
	Total	501		

Test Statistics^a

	Eylem	Deger
Mann-Whitney U	23545,000	27796,500
Wilcoxon W	41690,000	45941,500
Z	-3,827	-1,118
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000	,263

a. Grouping Variable: spor yapıyor musunuz?

9.Basketbol Tutum Ölçeğine İlişkin Güvenirlik Katsayıları

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,817	,818	10

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
s8.1	31,4861	42,418	,367	,354	,815
s8.2	30,1833	42,166	,422	,307	,808
s8.3	31,2510	40,584	,535	,376	,797
s8.4	30,2171	41,935	,447	,407	,806
s8.5	31,4741	40,006	,498	,407	,801
s8.6	30,5916	39,715	,529	,340	,797
s8.7	31,3048	39,669	,601	,428	,790
s8.8	30,1076	41,250	,539	,414	,797
s8.9	31,4622	40,097	,577	,407	,792
s8.10	30,1813	41,937	,481	,391	,803